

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΩΝ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ –
ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΕΡΡΩΝ**

ΔΟΔΟΠΟΥΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2004

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
1.1 Ιστορική αναδρομή της κατοχύρωσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παγκοσμίως	4
1.2 Διεθνείς Οργανισμοί που εργάζονται για τα ανθρώπινα δικαιώματα	7
1.3 Οι πολιτικές ελευθερίες στην Ελλάδα	9
1.4 Στόχος και Αντικείμενο της εργασίας	11
2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ	13
2.1 Παλιννοστούντες	16
2.2 Τρίτη Ηλικία	19
2.3 Άτομα Εξαρτημένα από Εξαρτησιογόνες Ουσίες	25
2.4 Οικογένεια	29
2.5 Άτομα Με Ειδικές Ανάγκες (Α.Μ.Ε.Α.)	34
2.6 Αθίγγανοι – Δίκτυο «ROM»	38
2.7 Γυναίκες	41
2.8 Ανεργία	49
3. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ	52
3.1 Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Σερρών (ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.)	55
3.2 Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Κοινωνικής Ανάπτυξης (Δ.Ε.Π.Κ.Α)	55
3.2.1 Βιβλιοθήκη	55
3.2.2 Εικαστικό Εργαστήριο «Άρτιο»	57
3.2.3 Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (Κ.Δ.Α.Π.)	57

3.2.4 Μουσική Σχολή	58
3.2.5 Αδελφοποιήσεις	59
4. ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	60
5. ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ – ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ	68
5.1 Δημοτική Επιχείρηση Επαγγελματικής Κατάρτισης	68
5.2 Εργαστήριο Πληροφορικής και Ηλεκτρονική Εφημερίδα	69
5.3 «Λόγος Ελλασιφόρος»	70
5.4 Ηλεκτρονική Τράπεζα Πληροφοριών «ΘΕΤΙΣ»	71
6. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ – ΑΠΟΨΕΙΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	74
6.1 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	74
6.1.1 Κοινωνικός Αποκλεισμός	74
6.1.1.1 Τρίτη Ηλικία	74
6.1.1.2 Οικογένεια	75
6.1.1.3 Άτομα Εξαρτημένα από Εξαρτησιογόνες Ουσίες	75
6.1.1.4 Άτομα Με Ειδικές Ανάγκες (Α.Μ.Ε.Α.)	77
6.1.1.5 Τσιγγάνικη Κοινότητα	77
6.1.1.6 Ανεργία – Απασχόληση	78
6.1.1.7 Γυναίκες	79
6.1.2 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	80
6.1.2.1 Προστασία Περιβάλλοντος	80

6.1.2.2 Εξόρυξη Ορυκτών	80
6.1.2.3 Αποκατάσταση Περιβάλλοντος	82
6.1.2.4 Γενικές Προτάσεις	82
6.1.3 ΔΙΑΦΟΡΑ	85
6.2 ΑΠΟΨΕΙΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	86
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	91
ΠΗΓΕΣ	92

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι το θεμέλιο της ανθρώπινης φύσης, χωρίς αυτά δεν μπορεί να υπάρξει ανθρώπινο ον», η φράση ανήκει στα Ηνωμένα Έθνη.

«Με τον όρο «Δικαίωμα» εννοούμε ένα αγαθό που ανήκει σε όλους τους ανθρώπους όπως είναι το δικαίωμα στη ζωή, τη μόρφωση, την εργασία κ.α. Όταν τα δικαιώματα τηρούνται στην πράξη μέσα στην καθημερινή λειτουργία της κοινωνίας, οι άνθρωποι μπορούν να ζουν με ελευθερία, ασφάλεια και αξιοπρέπεια». (Από την έκδοση του ελληνικού τμήματος της Διεθνούς Αμνηστίας, Αθήνα, 1985)

Τα ανθρώπινα δικαιώματα διακρίνονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες που είναι αλληλένδετες και αλληλοεξαρτόμενες. Αυτές είναι:

- ▶ Τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα όπως το δικαίωμα της ισότητας απέναντι στο νόμο, της έκφρασης, της θρησκείας κ.α.
- ▶ Τα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτιστικά δικαιώματα όπως το δικαίωμα για ικανοποιητικό βιοτικό επίπεδο, για προστασία από την πείνα, για ιατρική περίθαλψη, για μόρφωση κ.α.

Τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα περιορίζουν τις εξουσίες του Κράτους ενώ η κατοχύρωση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων θεωρείται υποχρέωση του Κράτους.

1.1 Ιστορική αναδρομή της κατοχύρωσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παγκοσμίως:

Το πρώτο κείμενο που έγινε το σύμβολο της ατομικής ελευθερίας για αιώνες

ήταν η **Magna Charta** στην Αγγλία. Σύμφωνα με αυτό, το Κράτος Δικαίου ήταν πάνω από όλα και από τη δεσποτική εξουσία, όσον αφορά τις συλλήψεις, τις δίκες και τις φυλακίσεις. Μετά από τέσσερις αιώνες, το 1628, η επανάσταση στην Αγγλία είχε σαν αποτέλεσμα την «**Αίτηση των Δικαιωμάτων**» και κάποιες δεκαετίες αργότερα, το 1689, την «**Διακήρυξη των Δικαιωμάτων**» με τις οποίες εγκαθίσταται πλήρως η κοινοβουλευτική διακυβέρνηση στην χώρα.

Το 1776 διατυπώθηκε η **Αμερικανική Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας** η οποία αποτελούσε ουσιαστικά την διατύπωση της αρχής των φυσικών δικαιωμάτων (ισότητα, ζωή, ελευθερία, επιδίωξη της ευτυχίας), που είχε τεθεί από τους φιλοσόφους του 18^{ου} αιώνα (Λοκ, Μοντεσκιέ κ.α.).

Η Επανάσταση στη Γαλλία επέβαλε στο βασιλιά τη «**Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου**» που ήταν εμπνευσμένη από τους ίδιους φιλοσόφους και υπήρξε το βασικό σημείο αναφοράς για όλες τις επαναστάσεις του 19^{ου} αιώνα.

Τον ίδιο αιώνα, στις χώρες που είχαν επηρεαστεί περισσότερο από τη βιομηχανική επανάσταση, άρχισαν οι αγώνες για την προστασία του εργαζόμενου πληθυσμού από την εκμετάλλευση.

Αργότερα, το **Ρωσικό Σύνταγμα** θέτει πρώτο το δικαίωμα στην εργασία και περιλαμβάνει μαζί με τα δικαιώματα στην υγεία, την κοινωνική ασφάλιση, την εκπαίδευση κ.α.

Μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, ο κόσμος συγκλονισμένος από την καθολική κατάρρευση της δημόσιας και ατομικής ηθικής συνειδητοποίησε την ανάγκη για εγκαθίδρυση θεσμών που θα εξασφάλιζαν μία διαρκή ειρήνη για την ανθρωπότητα και την προστασία των ατόμων από την καταπίεση.

Στον **καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών** που υπογράφηκε το 1945, τα κράτη μέλη ανέλαβαν την υποχρέωση να συνεργαστούν «για την ανάπτυξη και ενθάρρυνση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών για όλους, χωρίς διάκριση».

Το 1948 στο Παρίσι, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών υιοθέτησε την **Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων**. Η βασική της αρχή είναι ότι όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι ως προς την αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα «χωρίς διάκριση ως προς τη φυλή, το χρώμα, το φύλλο, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τις πολιτικές πεποιθήσεις, την εθνική ή κοινωνική καταγωγή, την περιουσία ή οποιαδήποτε άλλη κατάσταση». Η Διακήρυξη αναγνωρίζει ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων όλων των ανθρώπων αποτελεί το θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο. Με την έννοια αυτή αποτελεί κοινό υπόδειγμα για όλους τους λαούς και όλα τα έθνη.

Αλλά η Οικουμενική Διακήρυξη δεν έχει την ισχύ νόμου. Δεν είναι καν διεθνής σύμβαση. Παρόλα αυτά οι κανόνες που περιέχει αναγνωρίζονται σήμερα ως γενικές αρχές του διεθνούς δικαίου.

Με την πάροδο του χρόνου άρχισε να διαφαίνεται η ανάγκη της δημιουργίας μηχανισμού για τη διεθνή κατοχύρωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων λόγω του μη δεσμευτικού χαρακτήρα της Διακήρυξης. Έτσι, μέσα στα πλαίσια του ΟΗΕ και με βάση τις επιταγές της Διακήρυξης, ψηφίζονται, υιοθετούνται και παίρνουν ισχύ συμβάσεις που περιέχουν σαφείς υποχρεώσεις για τα κράτη που τις επικυρώνουν και προβλέπουν μηχανισμούς ελέγχου και κυρώσεων για πιθανές παραβιάσεις.

Το 1966 η Γενική Συνέλευση των Η.Ε. υιοθέτησε δύο Διεθνή Σύμφωνα: Το **Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα** και το **Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα**. Τα Σύμφωνα αυτά υιοθετήθηκαν από τα κράτη – μέλη των Ηνωμένων Εθνών παρά τις διαφορές τους στην οικονομική και κοινωνική ιδεολογία και οργάνωση. Αποκτούν όμως δεσμευτική ισχύ μόνο για τις χώρες που τα επικυρώνουν.

Ως το Μάιο του 1985, 80 χώρες στον κόσμο είχαν επικυρώσει το Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα και 84 χώρες το Σύμφωνο για τα

Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα. Για να είναι όμως αποτελεσματική η εφαρμογή τους θα πρέπει να εξασφαλιστεί ο μηχανισμός που θα ελέγχει τη συμμόρφωση στις υποχρεώσεις που συνεπάγεται η επικύρωσή τους.

Το Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα δεν προβλέπει ειδικό μηχανισμό εφαρμογής και αυτό επειδή η πραγμάτωση των δικαιωμάτων αυτών εξαρτάται από το επίπεδο της οικονομικής ανάπτυξης της κάθε χώρας γιατί οι ελευθερίες που ορίζει το Σύμφωνο έχουν μικρή αξία αν το άτομο στερείται τα μέσα για την κάλυψη των βασικών βιοτικών αναγκών του. Επομένως, τα αναφερόμενα σε αυτό το Σύμφωνο Δικαιώματα στις περισσότερες περιπτώσεις παραμένουν στόχοι προς επιδίωξη. (Από την έκδοση του ελληνικού τμήματος της Διεθνούς Αμνηστίας, Αθήνα, 1985)

1.2 Διεθνείς Οργανισμοί που εργάζονται για τα ανθρώπινα δικαιώματα:

Οι πιο σημαντικοί από τους οργανισμούς των Η.Ε. που ασχολούνται με τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι η **UNESCO**, η **UNICEF**, η **ILO** και η **UNHCR**.

Η **UNESCO** βοηθάει εκατομμύρια αναλφάβητων να μάθουν να διαβάζουν και να γράφουν, παρέχει εξειδικευμένη βοήθεια για διάφορα εκπαιδευτικά, επιστημονικά και τεχνικά θέματα, ενδιαφέρεται για την διαφύλαξη της οικολογικής ισορροπίας και τη σωστή χρήση των φυσικών πόρων και έχει ειδικό πρόγραμμα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ειρήνη.

Η **UNICEF** εργάζεται για θέματα των παιδιών και των γυναικών και φροντίζει για την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών.

Η **ILO** (Διεθνής Οργάνωση Εργασίας) ασχολείται με τα εργατικά και συνδικαλιστικά δικαιώματα, με τη δημιουργία ενός διεθνούς εργατικού κώδικα, που έχει επηρεάσει την εθνική πολιτική, τη νομοθεσία και τη διοίκηση επί

εργατικών θεμάτων σε πολλές χώρες.

Υπάρχουν επίσης **μη κυβερνητικοί διεθνείς οργανισμοί** που ασχολούνται με ειδικά θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ο αρχαιότερος είναι η **Διεθνής Επιτροπή Ερυθρού Σταυρού** που εδρεύει στη Γενεύη και ασχολείται με την μεταχείριση των τραυματιών, αιχμαλώτων, προσφύγων, κατοίκων κατεχόμενων εδαφών κτλ.

Έπειτα, η **Διεθνής Επιτροπή Νομικών** με έδρα τη Γενεύη, εργάζεται για τα πολιτικά δικαιώματα και την τήρηση του νόμου.

Τέλος, η **Διεθνής Αμνηστία** με έδρα το Λονδίνο, εργάζεται για την απελευθέρωση των «κρατουμένων συνείδησης», για την έγκαιρη προσαγωγή των κρατουμένων σε δίκη και την κατάργηση της θανατικής ποινής και των βασανιστηρίων για όλους τους κρατουμένους χωρίς εξαίρεση.

Σε πολλές χώρες υπάρχουν εθνικές οργανώσεις ανεξάρτητες από τις κυβερνήσεις ή τον κρατικό μηχανισμό που εργάζονται για την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών μέσα στη χώρα τους. Έργο τους είναι η ευαισθητοποίηση και διαφώτιση της κοινής γνώμης γύρω από τα ανθρώπινα δικαιώματα. Συγκεκριμένα, η προσφορά συνδρομής προς τους πολίτες για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων τους που απορρέουν από τον νόμο, η βοήθεια για την κάλυψη δικαστικών εξόδων και η άσκηση πίεσης στην κυβέρνηση ή στο νομοθετικό σώμα σχετικά με συγκεκριμένες καταχρήσεις.

Στην Ελλάδα λειτουργούν οι εξής οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων:

- ❖ Ελληνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και του Πολίτη
- ❖ Ίδρυμα Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
- ❖ Ελληνικό Τμήμα της Διεθνούς Αμνηστίας
- ❖ Επιτροπή Συνταγματικών Δικαιωμάτων του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών

1.3 Οι πολιτικές ελευθερίες στην Ελλάδα:

Η συνταγματική κατοχύρωση και η εφαρμογή στην πράξη των ατομικών και πολιτικών ελευθεριών στην Ελλάδα ακολούθησε την πολιτική της ιστορία, που είναι πλούσια σε εναλλαγές καθεστώτων αλλά διέπεται από ένα κοινό χαρακτηριστικό: το αίτημα του εκδημοκρατισμού ως αξίωση για τον σεβασμό των ελευθεριών, για ισότητα και για συμμετοχή στα κοινά.

Ως προς την νεότερη ιστορία, αυτή διαιρείται σε δύο περιόδους. Η πρώτη αρχίζει από την επανάσταση του 1821 και κλείνει με τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και χαρακτηρίζεται από την τάση για καλύτερη κατοχύρωση, διεύρυνση και σεβασμό, στην πράξη, των ατομικών και πολιτικών ελευθεριών. Τα Συντάγματα του Αγώνα, εμπνευσμένα από τα συντάγματα της αμερικανικής και της γαλλικής επανάστασης, προστάτευαν τις βασικές ελευθερίες των πολιτών (ισότητα απέναντι στο νόμο, ελευθερία συνείδησης και θρησκείας, προστασία από βασανιστήρια, προστασία της περιουσίας, την αξιοπρέπεια και ασφάλεια των Ελλήνων, ίσες ευκαιρίες για απασχόληση ανάλογα με τα προσόντα και δίκαιη κατανομή των φόρων μεταξύ όλων των πολιτών). Το τελευταίο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα, η Ελλάδα ήταν μία από τις πιο φιλελεύθερες και δημοκρατικές χώρες της Ευρώπης.

Η δεύτερη περίοδος της νεότερης ιστορίας της χώρας που ανοίγει το 1915 και κλείνει με την κατάρρευση της δικτατορίας των συνταγματαρχών, το 1974, χαρακτηρίζεται από κρίση των ελευθεριών. Οι δύο εθνικοί διχασμοί, του μεσοπολέμου και της μεταπολεμικής περιόδου, προκάλεσαν αρχικά μια νόθευση του πολιτεύματος και στη συνέχεια μια κατάργηση των ελευθεριών, ανοίγοντας το δρόμο για την επιβολή δικτατορικών καθεστώτων (4^{ης} Αυγούστου στο μεσοπόλεμο και της 21^{ης} Απριλίου 1967).

Το σύνταγμα του 1975 προστατεύει αρτιότερα από ότι τα προηγούμενα τις ατομικές ελευθερίες, κατοχυρώνει τις πολιτικές και θεσπίζει μια σειρά από

κοινωνικά δικαιώματα. (Από την έκδοση του ελληνικού τμήματος της Διεθνούς Αμνηστίας, Αθήνα, 1985)

Πιο πολύ όμως και από το σύνταγμα και τους νόμους, η συνείδηση των πολιτών για την αξία των ελευθεριών και η αποφασιστικότητά τους να τις προστατεύουν αποτελούν τις καλύτερες εγγυήσεις για την επιβίωση και τη διεύρυνσή τους.

Αν ο καθένας από εμάς εμβαθύνει στους όρους, «συνεργασία», «αλληλεγγύη», «κατανόηση», «επικοινωνία», «σεβασμός των δικαιωμάτων του άλλου» και τους εμπεδώσει και τους κάνει σημαία του, με την ενεργό συμμετοχή του θα συμβάλλει στην εξάπλωση και επικράτηση των ανθρωπιστικών αισθημάτων, στην εδραίωση της **Ειρήνης στην κοινωνία όπου ζει, καθώς και στην Παγκόσμια Κοινωνία**, γιατί στις ανθρώπινες κοινωνίες, φυσιολογική συμπεριφορά αποτελούν η συνεργασία, η αλληλεγγύη, η ειρήνη και όχι ο ανταγωνισμός, η επιθετικότητα και σε τελευταία ανάλυση ο πόλεμος.

1.4 Στόχος και Αντικείμενο της εργασίας:

Η τοπική κοινωνία αποτελεί μικρογραφία της ευρύτερης κοινωνίας. Επηρεάζεται από τις συνθήκες που επικρατούν στον κόσμο, στο σύνολο της χώρας αλλά ασκεί και η ίδια κάποια εξουσία, αν και περιορισμένη προς το παρόν. Αποτελεί πρώτιστα το περιβάλλον όπου ζει και αναπτύσσεται ο άνθρωπος και κατά συνέπεια επηρεάζει την οικογένεια, το σχολείο, την εργασία, τις ανθρώπινες σχέσεις και γενικά όλους τους τομείς όπου δραστηριοποιείται ο δημότης αλλά ταυτόχρονα επηρεάζεται από αυτόν εφόσον οι εκπρόσωποί της είναι επίσης κάτοικοι του ίδιου τόπου που βιώνουν τα ίδια προβλήματα και τις ίδιες ανησυχίες. Είναι αδύνατο μια τέτοια κοινωνία με κέντρο τον άνθρωπο να μην συμβάλει στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στην ευαισθητοποίηση των πολιτών, στην εφαρμογή του κράτους δικαίου.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση, λοιπόν, υπακούοντας στις επιταγές της σύγχρονης κοινωνίας, με όλα τα προβλήματα της - φτώχειας, ναρκωτικών, κοινωνικού αποκλεισμού, περιβαλλοντικά προβλήματα - και έχοντας σαν έμβλημα την βελτίωση των συνθηκών ζωής των ανθρώπων της τοπικής κοινωνίας, προσφέρει τις υπηρεσίες του στους δημότες, οργανωμένα, με σεβασμό και τήρηση του πνεύματος της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, σύμφωνα με την οποία: «Κάθε άτομο έχει δικαίωμα στη ζωή, στην ελευθερία και την προσωπική του ασφάλεια».

Στόχος της πτυχιακής αυτής εργασίας είναι να δείξει σε ποιο βαθμό και με ποιο τρόπο συμβάλει η τοπική αυτοδιοίκηση στην προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσα στην τοπική κοινωνία και για το σκοπό αυτό χρησιμοποιήθηκε το συγκεκριμένο παράδειγμα του Δήμου Σερρών.

Πιο αναλυτικά, στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύονται οι δράσεις του Δήμου Σερρών για την αποφυγή του κοινωνικού αποκλεισμού ευπαθών κοινωνικών ομάδων όπως είναι οι παλιννοστούντες, οι ηλικιωμένοι, τα εξαρτημένα από

εξαρτησιογόνες ουσίες άτομα, τα παιδιά, τα Α.Μ.Ε.Α., οι τσιγγάνοι, οι γυναίκες και οι άνεργοι. Οι πολιτικές του Δήμου στους παραπάνω τομείς εφαρμόζονται από το Γραφείο Κοινωνικής Μέριμνας.

Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύονται οι δράσεις των πολιτιστικών φορέων του Δήμου για την κατοχύρωση των δικαιωμάτων του ανθρώπου που αφορούν τον πολιτισμό. Οι φορείς αυτοί είναι το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Σερρών (ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.) και η Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Κοινωνικής Ανάπτυξης (Δ.Ε.Π.ΚΑ.).

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύονται οι περιβαλλοντικές πολιτικές του Δήμου Σερρών και στο πέμπτο οι ενέργειες του Δήμου για την εκπαίδευση και την πληροφόρηση πάνω σε θέματα εκπαίδευσης.

Τέλος, στο έκτο κεφάλαιο γίνονται κάποιες προτάσεις ειδικές για ορισμένους τομείς και γενικές καθώς και διατυπώνονται γενικές απόψεις και συμπεράσματα.

2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ

Σύμφωνα με την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και το άρθρο 22 αυτής: «Κάθε άτομο, ως μέλος του κοινωνικού συνόλου, έχει το δικαίωμα κοινωνικής προστασίας...κάθε κράτος έχει χρέος να το εξασφαλίζει την ικανοποίηση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων που είναι απαραίτητα για την αξιοπρέπεια και την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του».

Η ευημερία και η αξιοπρέπεια του ατόμου που αναφέρεται στο παραπάνω άρθρο, δεν εξασφαλίζεται με την ικανοποίηση των υλικών μόνο αναγκών. Το ουσιώδες είναι να δημιουργηθούν οι κατάλληλες κοινωνικές δομές που να ανταποκρίνονται στις επιταγές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων πάντα μέσα στα πλαίσια μιας διεθνούς συνεργασίας.

Επίσης, στην Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στο άρθρο 2 αναφέρεται ότι: «Κάθε άνθρωπος δικαιούται να επικαλεσθεί όλα τα δικαιώματα κι όλες τις ελευθερίες που προκηρύσσει η παρούσα διακήρυξη, χωρίς καμιά απολύτως διάκριση, ειδικότερα ως προς τη φυλή, το χρώμα, το φύλο, τη γλώσσα, τις θρησκείες, τις πολιτικές ή οποιεσδήποτε άλλες πεποιθήσεις, την εθνική ή κοινωνική καταγωγή, την περιουσία, την γέννηση ή οποιαδήποτε άλλη κατάσταση».

Επιπλέον, στο άρθρο 25 παρ. 1 αναφέρεται ότι: «Καθένας έχει δικαίωμα σε ένα βιοτικό επίπεδο ικανό να εξασφαλίσει στον ίδιο και την οικογένειά του υγεία και ευημερία, τροφή, ρουχισμό, κατοικία, ιατρική περίθαλψη όπως και τις απαραίτητες κοινωνικές υπηρεσίες. Έχει ακόμη δικαίωμα στην ασφάλιση για την ανεργία, την αρρώστια, την αναπηρία, τη γεροντική ηλικία, όπως κι για όλες τις άλλες περιπτώσεις που στερείται τα μέσα της συντήρησής του, εξαιτίας περιστάσεων ανεξάρτητων από τη θέλησή του».

Το Γραφείο Κοινωνικής Μέριμνας (χάρτης Νο 2) του Δήμου Σερρών (χάρτης Νο 1), στόχο έχει την παροχή των ακόλουθων υπηρεσιών:

- Συμβουλευτική για κοινωνική ένταξη-επανένταξη.
- Στήριξη-βοήθεια σε προβλήματα υγείας και ψυχολογική φροντίδα για εξαρτημένους από ναρκωτικές ουσίες και αλκοόλ.
- Βοήθεια σε στεγαστικά προβλήματα μειονοτικών κοινωνικών ομάδων.
- Βοήθεια για προσαρμογή στην κοινότητα, ενέργειες ευαισθητοποίησης της κοινότητας και ενέργειες για την αποφυγή του στιγματισμού και της περιθωριοποίησης των μειονοτικών ομάδων.
- Δημιουργία ομάδων στήριξης και αλληλοβοήθειας(εθελοντισμός).

Απ' αυτούς τους στόχους μέχρι στιγμής, άλλοι πραγματοποιήθηκαν και άλλοι παραμένουν ακόμη σκέψεις ή ξεκινούν και σταματούν στη γένεση τους, λόγω των γνωστών προβλημάτων των Δημοσίων Υπηρεσιών (γραφειοκρατία, έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού - από δεσμεύσεις νόμων - απάθεια και εφησυχασμό του Δημοσίου Υπαλλήλου).

Οι τομείς δράσης του Γραφείου (χάρτης Νο 2), σήμερα, κυρίως είναι:

- Συμβουλευτική για κοινωνική ένταξη - επανένταξη.
- Ενίσχυση Απόρων Δημοτών.
- Συνεργασία με Ομάδες Εθελοντών-Ομάδες Στήριξης και Αλληλοβοήθειας.
- Στήριξη Οικογενειών και Μονογονεϊκών Οικογενειών.
- Στήριξη Ατόμων Εξαρτημένων από Ουσίες (σε αρχικό στάδιο)
- Στήριξη Ατόμων με Νοητικές ή Σωματικές Ιδιαιτερότητες (Α.Μ.Ε.Α.)
- Στήριξη της Τρίτης Ηλικίας.
- Στήριξη της Τσιγγάνικης Κοινότητας.
- Υποστήριξη και καθοδήγηση Νέων σε Εκπαιδευτικά και Επαγγελματικά Θέματα.

- Βοήθεια για προσαρμογή στην κοινότητα, ευαισθητοποίηση της κοινότητας και ενέργειες για την αποφυγή του στιγματισμού και της περιθωριοποίησης των μειονοτικών ομάδων.
- Υπηρεσίες βοήθειας σε στεγαστικά προβλήματα (κυρίως επισκευές) μειονοτικών κοινωνικών ομάδων.
- Στήριξη της Γυναίκας.

2.1 Παλινοστούντες

Στα πλαίσια της δράσης του το **Γραφείου Κοινωνικής Μέριμνας** (χάρτης Νο 2), λειτουργούσε και ως **Γραφείο Υποδοχής και Υποστήριξης Παλινοστούντων**, δεδομένου ότι στην περιοχή του Νομού Σερρών έχουν εγκατασταθεί περίπου **800 οικογένειες Ποντίων Ομογενών** επαναπατρισθέντων από τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, σύμφωνα με επίσημα στοιχεία του 1996, (εγγεγραμμένοι), της Υπηρεσίας Δημοτολογίων του Δήμου - για την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε θέματα θεσμικά, εργασιακά, υγείας και στέγης και την ψυχολογική στήριξη της κοινωνικής αυτής ομάδας.

Πραγματοποιούνται **επιδοτούμενα Προγράμματα Επαγγελματικής Κατάρτισης Παλινοστούντων Ελληνοποντίων** για την ένταξη και προσαρμογή τους στο εργασιακό περιβάλλον της τοπικής Αγοράς Εργασίας, πολλοί ήδη εργάζονται σε Ιδιωτικές Επιχειρήσεις της περιοχής, όπως επίσης και σε Υπηρεσίες του Δήμου βάσει του Ν. 2190/94 σε ποσοστό 10%, αναλογικά πάντα στο σύνολο των προσλήψεων.

Και με τη λήξη αυτών των προγραμμάτων, έγινε **Ημερίδα** στην οποία ακούστηκαν απόψεις για την αποτελεσματικότητα των Προγραμμάτων αυτών και συν τοις άλλοις, οι Παλινοστούντες τόνισαν **την αναγκαιότητα της διδασκαλίας της Ελληνικής Γλώσσας και της Ελληνικής Ιστορίας**, πράγμα που έγινε με την υλοποίηση των Προγραμμάτων.

Δεν είναι τυχαίο ότι οι περισσότεροι εξ αυτών έχουν σαν κύριο όνομα τους, σαν βαπτιστικό τους, τα ονόματα: Ελλάδα, Μακεδονία, Μακεδών, Θεσσαλονίκη, απόδειξη της αγάπης τους για την Ελλάδα και της λαχτάρας τους να γυρίσουν στα πάτρια εδάφη.

Τώρα το **Γραφείο Παλινοστούντων Ομογενών** λειτουργεί ανεξάρτητα

αλλά ο ρόλος του συνεχίζει να είναι διαμεσολαβητικός και παραπεμπτικός. Απώτερος στόχος του είναι η υποστήριξη της ομαλής ένταξης των παλιννοστούντων ομογενών στη σύγχρονη κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή της χώρας, με κύρια καθήκοντα:

- Συμβουλευτική στήριξη, πληροφόρηση και επαγγελματικό προσανατολισμό των παλιννοστούντων
- Εκπαιδευτικές, πολιτιστικές και κοινωνικές δραστηριότητες
- Διοργάνωση εκδηλώσεων και συναντήσεων για την ευαισθητοποίηση του ευρύτερου πληθυσμού για τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες των παλιννοστούντων
- Συνδράμει στην πληροφόρηση των παλιννοστούντων για την ευκολότερη πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες με παράλληλη ενημέρωση για την αποδοτικότερη χρήση των παρεχόμενων υπηρεσιών, ώστε να γνωρίζουν τα νόμιμα δικαιώματά τους και τις υποχρεώσεις τους ως ισότιμοι πολίτες της κοινωνίας
- Απόκτηση Ελληνικής Ιθαγένειας
- Πληροφόρηση των παλιννοστούντων για τις εκάστοτε πολιτικές της Κυβέρνησης και του Υπουργείου Μακεδονίας Θράκης – Γενική Γραμματεία Παλιννοστούντων Ομογενών
- Προμήθεια τροφίμων, πετρελαίου θέρμανσης κ.α. σε άπορες οικογένειες παλιννοστούντων μετά από κοινωνική διερεύνηση από τους κοινωνικούς λειτουργούς του Γραφείου Κοινωνικής Πολιτικής
- Κατά το 2001 για πρώτη φορά ξεκίνησαν μαθήματα εκμάθησης νεοελληνικής γλώσσας από καθηγητές μέσης εκπαίδευσης
- Οργάνωση αποστολής παιδιών παλιννοστούντων οικογενειών σε καλοκαιρινές κατασκηνώσεις σε συνεργασία με το Γραφείο Κοινωνικής

Πολιτικής

→ Οργάνωση αποστολής ηλικιωμένων σε καλοκαιρινές κατασκηνώσεις σε συνεργασία με τη Γ.Γ. Παλινοστούντων Ομογενών του Υπουργείου Μακεδονίας Θράκης.

Σε τοπικό επίπεδο στον τομέα της στεγαστικής αποκατάστασης των παλινοστούντων ομογενών που διαμένουν μόνιμα στον Δήμο Σερρών, η Δημοτική Αρχή αποφάσισε την παραχώρηση δημοτικής έκτασης 26.000 τ.μ. στο Ίδρυμα Στεγαστικής Αποκατάστασης Παλινοστούντων Ομογενών – Αδερφοί Μωϋσιάδη.

2.2 Τρίτη Ηλικία

Τα σύγχρονα δημογραφικά δεδομένα και οι συνεχείς αλλαγές του τρόπου οργάνωσης της ζωής, επιβάλλουν συνεχή αναπροσαρμογή της κοινωνικής πολιτικής, προκειμένου να διευκολυνθούν οι πολίτες στην προσαρμογή τους στις αλλαγές αυτές, ώστε να προληφθούν οι επιπτώσεις και να ικανοποιηθούν αξιοπρεπώς και αποτελεσματικά οι κοινές ανθρώπινες ανάγκες. (Γκότση Ε.)

Οι ηλικιωμένοι της χώρας μας αποτελούν μία συνεχώς αυξανόμενη πληθυσμιακή ομάδα, εκτεθειμένη στους σύγχρονους κινδύνους που τους καθιστούν ευάλωτους, λόγω συγκεκριμένων καταστάσεων που ανάγονται σε κοινωνικές συνθήκες, όπως για παράδειγμα η είσοδος της γυναίκας στην Αγορά Εργασίας, μη συγκατοίκηση των νέων ζευγαριών με τους γονείς και πολλές φορές και απόρριψη των γονέων από τα παιδιά, διαβίωση σε διαμέρισμα, έλλειψη χώρων περιπάτου και αναψυχής στις πόλεις, κίνηση οχημάτων, στενά και ακατάλληλα πεζοδρόμια. (Γκότση Ε.)

Στην Ελλάδα σύμφωνα με στοιχεία που έδωσε το Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας στις αρχές Απριλίου του 1998, ποσοστό 20,2%, του συνολικού πληθυσμού, είναι άτομα άνω των 60 χρόνων και 3,2% άνω των 80 χρόνων.

«Βοήθεια Στο Σπίτι»

Στην προσπάθεια παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας σε όσο το δυνατόν περισσότερους ηλικιωμένους και ανταπόκρισης σε ένα ευρύτερο φάσμα των αναγκών τους, σχεδιάστηκε από **την Τοπική Αυτοδιοίκηση και το Υπουργείο Υγείας-Πρόνοιας** το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι».

Το πρόγραμμα εφαρμόζεται στα πλαίσια της κοινωνικής προσφοράς του Γραφείου Κοινωνικής Μέριμνας (χάρτης Νο 2), σε συνεργασία με το

Κέντρο Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (Κ.Α.Π.Η.) (χάρτης Νο 2) και καλύπτει ανάγκες της **Τρίτης Ηλικίας** και γενικά αναξιοπαθούντων δημοτών.

Η προσπάθεια αυτή στηρίχθηκε στη γνώση της κοινωνικής πραγματικότητας καθώς και στη γνώση της ψυχολογίας των ηλικιωμένων η οποία διαμορφώνεται από τους εξής παράγοντες:

☞ Την βαθμιαία μείωση των σωματικών και πνευματικών λειτουργιών και την συνειδητοποίηση αυτής της μείωσης.

☞ Τις συγκεκριμένες συνθήκες του οικογενειακού και ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος, αφ' ενός και αφ' ετέρου την αύξηση του αριθμού των εργαζομένων γυναικών και,

☞ Την αρχιτεκτονική της κατοικίας που δεν ευνοεί την διαβίωση των ηλικιωμένων. (Τώρα διαβίωση σε πολυκατοικία σε σύγκριση με την άλλοτε μονοκατοικία με αυλή).

Αυτή η πραγματικότητα φαίνεται ότι και στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια έχει επηρεάσει, το παραδοσιακό μοντέλο της οικογένειας και οδήγησε σε φαινόμενα απομάκρυνσης, αποξένωσης ή και απόρριψης των ηλικιωμένων.

Σκοπός του προγράμματος, είναι η δημιουργία προϋποθέσεων για αξιοπρεπή διαβίωση των ηλικιωμένων που ζουν μόνοι και αδυνατούν να αυτοεξυπηρετηθούν επαρκώς και επί πλέον **αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο να αποκλειστούν από τον κοινωνικό περίγυρο.**

Η παροχή υπηρεσιών συνίσταται σε συμβουλευτική και ψυχοσυναισθηματική υποστήριξη των αναξιοπαθούντων και των οικογενειών τους, πρωτοβάθμια νοσηλευτική φροντίδα, ιατροφαρμακευτική φροντίδα, φυσικοθεραπεία και ήπια αθλητική άσκηση, αγωγή υγείας και πρόληψης, εργοθεραπεία στις εγκαταστάσεις του **Κ.Α.Π.Η.** (χάρτης Νο 2), οικογενειακή φροντίδα, πολιτιστική, θρησκευτική και κοινωνική δράση, ψυχαγωγία, διακοπές και προ πάντων κάλυψη βασικών αναγκών καθημερινής

διαβίωσης. Είναι παροχή φροντίδας κατ' οίκον, ώστε να αποφευχθεί ο εγκλεισμός τους σε ανάλογα Ιδρύματα.

Επιπλέον, οι υπηρεσίες που παρέχονται από το πρόγραμμα διευκολύνουν και απαλλάσσουν για μερικές ώρες τα μέλη της οικογένειας από τη φροντίδα των ηλικιωμένων επιτρέποντάς τους με αυτόν τον τρόπο να αναπτύξουν και άλλες δραστηριότητες ενώ ταυτόχρονα εκπαιδεύονται για τον τρόπο αντιμετώπισης των ειδικών αναγκών των ατόμων αυτών. Κατά συνέπεια, ενισχύονται οι οικογενειακοί δεσμοί, ο σεβασμός και η κατανόηση μεταξύ των μελών της οικογένειας.

Στον συγκεκριμένο Δήμο, Σερρών, δραστηριοποιούνται δύο ομάδες «Βοήθειας στο Σπίτι» που εξυπηρετούν 85 άτομα η πρώτη και 43 η δεύτερη καθώς και δύο «Μονάδες Κοινωνικής Μέριμνας» που εξυπηρετούν 57 άτομα η πρώτη και 63 άτομα η δεύτερη. Σε κάθε μια από τις παραπάνω ομάδες απασχολούνται μία κοινωνική λειτουργός, μία νοσηλεύτρια και μία οικογενειακή βοηθός.

Οι «Μονάδες Κοινωνικής Μέριμνας» λειτουργούν όπως ακριβώς οι ομάδες του προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι» με τη διαφορά ότι απευθύνονται σε όλες τις κοινωνικά ευπαθής ομάδες. Ήταν ένα πρόγραμμα διετούς διάρκειας από το Υπουργείο εργασίας. Στα τέλη του 2001 υποβλήθηκε νέα πρόταση προς το Υπουργείο για τη συνέχισή του για άλλα τέσσερα χρόνια η οποία και εγκρίθηκε. Ο Δήμος επιθυμούσε την υλοποίησή του λόγω της μεγάλης ανταπόκρισης του κόσμου και την αδυναμία του «Βοήθεια στο Σπίτι» να εξυπηρετήσει τον μεγάλο αριθμό των ενδιαφερόμενων και την ανομοιογένεια των αναγκών τους. Και αυτή ακριβώς η μεγάλη ανταπόκριση και αναγνώριση της αποτελεσματικότητας των εργασιών όλων αυτών των ανθρώπων είναι που τους ενθαρρύνει να συνεχίσουν το σημαντικό έργο που προσφέρουν στον συνάνθρωπο.

Επειδή αυτοί οι άνθρωποι ζουν μόνοι και έχουν ανάγκη και συντροφιάς, εκτός των άλλων, ο Δήμος συνεργάζεται και με Ομάδες Εθελοντών όπως είναι οι Εθελόντριες Αδελφές του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού και οι

Εθελόντριες της Εκκλησίας, με την Ομάδα Αυτοβοήθειας του Κ.Α.Π.Η. (χάρτης Νο 2) καθώς και με την **Γεροντολογική και Γηριατρική Εταιρεία**, σε επίπεδο έρευνας, για **προβλήματα υγείας** που αντιμετωπίζει η Τρίτη Ηλικία. Επίσης, προσφέρθηκαν εθελοντικά να συμβάλλουν στην προσπάθεια αυτή και καθηγητές Μέσης Εκπαίδευσης, γιατροί, ψυχολόγοι. Και για να καλυφθούν περισσότερες ανάγκες των ηλικιωμένων, ανάλογα με την περίπτωση, υπάρχει συνεργασία και με την Κοινωνική Πρόνοια, το Νοσοκομείο, το Κέντρο Ψυχικής Υγείας και την Ψυχιατρική Μονάδα Ημερήσιας Νοσηλείας του Νομαρχιακού Νοσοκομείου Σερρών.

Ο συντονισμός, η υποστήριξη και η παρακολούθηση της πορείας και εξέλιξης της δράσης «Βοήθεια στο Σπίτι» αποτελεί ευθύνη της ομάδας Διοίκησης Έργου (ΟΔΕ). Η ΟΔΕ εδρεύει στο Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας και συμμετέχουν σε αυτή υπηρεσιακά στελέχη, εκπρόσωποι των συναρμόδιων Υπουργείων Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, εκπρόσωποι της ΚΕΔΚΕ, της ΕΣΑΕΑ, της Εκκλησίας της Ελλάδος, των κοινωνικών και επιστημονικών φορέων όπως και ειδικοί εμπειρογνώμονες.

Κ.Α.Π.Η.

Το πρόσωπο των μεγάλων πόλεων που οδηγεί αυτόματα τους ανθρώπους της **Τρίτης Ηλικίας** στον κοινωνικό αποκλεισμό και οι άλλες παράμετροι των κοινωνικών συνθηκών που προαναφέραμε, οδήγησαν έγκαιρα, από την δεκαετία '80-'90, το **ΥΠ.ΕΣ.** να λάβει τα πρώτα συγκεκριμένα μέτρα, πρόληψης και κοινωνικής φροντίδας για τους ηλικιωμένους της χώρας μας. Μεταξύ των άλλων μέτρων τα **Κ.Α.Π.Η.** (χάρτης Νο 2) απετέλεσαν έναν επιτυχημένο θεσμό ο οποίος καταξιώθηκε από την αποδοχή και την στήριξη των ίδιων των ηλικιωμένων και τα οποία συνεχίζουν να προσφέρουν πολύτιμες υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας στους ηλικιωμένους πολίτες.

Το Α΄ ΚΑΠΗ του Δήμου Σερρών ιδρύθηκε και λειτούργησε για πρώτη φορά το 1985 και λίγο αργότερα το Β΄ ΚΑΠΗ της πόλης. Τα ΚΑΠΗ αποτελούν προνοιακό θεσμό μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Σκοπός τους είναι η πρόληψη βιολογικών, ψυχολογικών και κοινωνικών προβλημάτων της τρίτης ηλικίας. Η συμπαράσταση και συμβολή στην αντιμετώπιση των παραπάνω προβλημάτων γίνεται πάντα με σεβασμό στην προσωπικότητα και την αξιοπρέπεια των ηλικιωμένων.

Επίσης, στόχος των ΚΑΠΗ είναι η ισχυροποίηση της θέσης του ηλικιωμένου στην οικογένεια και την κοινωνία, η ψυχαγωγία του, η διερεύνηση θεμάτων που αφορούν την τρίτη ηλικία και η ενημέρωση και συνεργασία του ευρύτερου κοινού και των ειδικών φορέων σχετικά με τα προβλήματα και τις ανάγκες της τρίτης ηλικίας.

Άλλωστε, σύμφωνα με την αντίληψη που επικρατεί στις μέρες μας, κρίνεται αναγκαία η αντιμετώπιση των ηλικιωμένων ως ενεργά, ισότιμα και χρήσιμα μέλη της κοινωνίας μας. Αυτή ακριβώς την ανάγκη καλύπτουν τα ΚΑΠΗ με την πολύπλευρη δράση τους. Συγκεκριμένα, διαθέτοντας το κατάλληλο προσωπικό (κοινωνικούς λειτουργούς, γιατρούς, φυσιοθεραπευτές και οικογενειακούς βοηθούς) προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στα μέλη τους. Τέτοιες υπηρεσίες είναι οικογενειακή βοήθεια, φυσιοθεραπεία, λουτροθεραπεία, παραθέριση, προληπτική ιατρική, κοινωνικές υπηρεσίες, ψυχαγωγικά προγράμματα, δημιουργία διάφορων καλλιτεχνικών ομάδων για την ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της αίσθησης προσφοράς των μελών-ηλικιωμένων.

Στα Κ.Α.Π.Η. (χάρτης Νο 2) του Δήμου λειτουργεί επίσης και Ομάδα Αυτοβοήθειας Ηλικιωμένων για να βοηθούνται μεταξύ τους. Αποτελείται μόνο από γυναίκες, είναι εθελοντική και η δραστηριότητα της επικεντρώνεται στον εντοπισμό ηλικιωμένων ατόμων με προβλήματα οικογενειακά, ψυχολογικής φύσεως και ό,τι άλλο παρουσιαστεί. Τους αδύναμους να μετακινηθούν, οι γυναίκες της Ομάδας και η Κοινωνική

Λειτουργός, πολλές φορές τους κρατούν συντροφιά για να απαλύνουν την μοναξιά τους.

Επιπλέον, στα κτίρια όπου στεγάζονται τα ΚΑΠΗ λειτουργούν καντίνες και κυλικεία που αποτελούν χώρους καθημερινής συνάντησης των ηλικιωμένων.

Συνοψίζοντας, οι ανθρώπινες σχέσεις παραμένουν βασική ανάγκη σε όλη τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου και ιδιαίτερα εκείνες ανάμεσα σε άτομα που έχουν κοινά ενδιαφέροντα και κοινούς κώδικες συμπεριφοράς και ψυχολογίας. Ένα τέτοιο σύνολο ατόμων είναι οι ηλικιωμένοι που εκτός από τους στενούς οικογενειακούς δεσμούς έχουν ανάγκη και από επικοινωνία με συνομήλικους, από ένα άλλο είδος ψυχαγωγίας από το σημερινό και παράλληλα από κοινωνικές και ιατρικές υπηρεσίες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της ηλικίας τους. Τα ΚΑΠΗ και οι άνθρωποι που τα απαρτίζουν αναλαμβάνουν την κάλυψη των αναγκών αυτών αναγνωρίζοντας ότι η αύξηση του ηλικιακού ορίου ζωής του ανθρώπου δεν έχει αξία αν δεν του παρέχονται παράλληλα οι προϋποθέσεις για να έχουν τα χρόνια αυτά νόημα και σημασία.

2.3 Άτομα Εξαρτημένα από Εξαρτησιογόνες Ουσίες

Αισθανόμαστε εξαιρετικά συνδεδεμένοι με εκείνες τις ομάδες ανθρώπων, που κυρίως είναι νέοι άνθρωποι, και που ονομάζουμε «προβληματικές ομάδες», «ομάδες υψηλού κινδύνου», και υποχρέωση μας να τους βοηθήσουμε, να τους καταστήσουμε περισσότερο ικανούς να συμμετέχουν στην κοινωνική ζωή και να υπερασπιζόμαστε τα συμφέροντα τους.

Το ουσιαστικό πρόβλημα των νέων είναι η συμμετοχή τους στην κοινωνική ζωή. Το πρόβλημα της ανεργίας και η μη ύπαρξη προοπτικής εργασίας είναι ο πρώτιστος σημαντικός ανασταλτικός παράγοντας.

Δεδομένου ότι με την εργασία και το εισόδημα θεωρούμαστε επιτυχημένοι, ο νέος διατρέχει τον κίνδυνο κοινωνικής απόκλισης και πολιτικής άρνησης, σε περίπτωση αδυναμίας της κοινωνικής ολοκλήρωσης του. (Γκότση Ε.)

Άλλες πιθανές συνέπειες λόγω έλλειψης κοινωνικής και συναισθηματικής επιβεβαίωσης είναι η περιθωριοποίηση, η απομόνωση και ακραίες ψυχικές αντιδράσεις που μπορούν να οδηγήσουν μέχρι τον αλκοολισμό και άλλες εξαρτησιογόνες ουσίες.

Είναι προτιμητέο επομένως ένα πλησίασμα σε επίπεδο Δήμου (χάρτης Νο 1), κυρίως όσον αφορά στα μέσα (γίνεται γρήγορα και μ' ένα σταθερό τρόπο στο άμεσο περιβάλλον των νέων) και τα αποτελέσματα αυτής της επαφής, σαν κομμάτι των σταθερών προγραμμάτων των δραστηριοτήτων, είναι δυνατόν να αποτελέσουν στοιχεία έρευνας για το σύνολο του προβλήματος.

Ξεκίνησε λοιπόν μία έντονη δραστηριοποίηση, για την εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης πολιτικής για τους νέους που ζουν σε τέτοιες καταστάσεις πολλαπλής μορφής, ανασχετικές της παραγωγικότητας, της προόδου και του πολιτισμού.

Τα προγράμματα για τους περιθωριακούς νέους, συχνά οργανωμένα μετά από

αγώνες πολλών ετών, πρέπει να πληρούν ξεκάθαρες λειτουργίες στην στήριξη, την κοινωνική πρόνοια, την εκπαίδευση, την εργασία και την υπεράσπιση των συμφερόντων τους.

Η εύρεση προσωπικής δημιουργικής δραστηριότητας είναι κατάφαση στην πραγματικότητα της ζωής, στη χαρά της ζωής και μόνο αυτή αποτρέπει δυναμικά την ολίσθηση στην παραισθησιογόνο ψευδαίσθηση.

Κανένα κοινωνικό συμβόλαιο συμπεριφοράς δεν μπορεί να αναχαιτίσει τις εξαρτησιαγόνες ουσίες, ναρκωτικά και αλκοόλ. **Μόνο ένα άλλο ήθος.** Δηλαδή μία στάση ζωής και ένα νόημα ζωής διαφορετικά από την εξουσιαστική απαίτηση της καταναλωτικής μίζερης κοινωνίας. (Γκότση Ε.)

Οι προσδοκίες και οι επιθυμίες των ενδιαφερομένων βρίσκονται σε πρώτο πλάνο στις δραστηριότητες του Γραφείου Κοινωνικής Μέριμνας (χάρτης Νο 2) στον τομέα αυτό.

❏ Επιθυμούν, σε συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους, να εργασθούν επί των καθημερινών προβλημάτων, που εγγίζουν όλο τον κόσμο και να βρουν λύσεις

❏ Επιθυμούν, να βρουν μαζί, τους διαφορετικούς τρόπους συμπεριφοράς και σκέψεως ούτως ώστε να γίνεται αντιληπτή η διαφορά και να επεκταθούν οι ορίζοντες της σκέψης όλων.

❏ Επιθυμούν, ερχόμενοι σε επαφή με αυτούς τους νέους να μελετήσουν τις συνθήκες και τις δομές, τόσο τις υποκειμενικές όσο και τις αντικειμενικές της ομαδικής ζωής και της κοινής εργασίας για να βρεθούν δυνατότητες εξέλιξεως προς μία συμπεριφορά αλληλεγγύης και ανεκτικότητας.

Έτσι λοιπόν, για να γίνει πράξη αυτό το όραμα και για να βοηθηθούν **Άτομα Εξαρτημένα από Ουσίες**, σε αρχικό στάδιο, αποφασίστηκε η ίδρυση **Κέντρου Πρόληψης Χρήσης Εξαρτησιογόνων Ουσιών (ΟΑΣΙΣ)**, με την μορφή **Αστικής Εταιρείας μη κερδοσκοπικής.**

Το **ΟΑΣΙΣ** ιδρύθηκε το 2001 από φορείς του Νομού Σερρών (Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Σερρών, Δήμος Σερρών, όλοι οι άλλοι Δήμοι του Νομού, Δικηγορικός Σύλλογος Σερρών, Εμπορικό Βιομηχανικό Επιμελητήριο Σερρών, Ε.Λ.Μ.Ε. Σερρών, Σύλλογος Εφοριακών Ν.Σερρών, Ιερά Μητρόπολη Σερρών και Νιγρίτης). Έχει την οικονομική υποστήριξη του **ΟΚΑΝΑ** κατά 50% και του Δήμου Σερρών που καλύπτει το υπόλοιπο. Το προσωπικό που απασχολείται στο ΟΑΣΙΣ είναι μία ψυχολόγος, ένας κοινωνιολόγος και μία παιδαγωγός ενώ διοικείται από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο.

Σκοπός του είναι η πρόληψη της χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών που επιτυγχάνεται μέσω σεμιναρίων που γίνονται σε ενδιαφερόμενους γονείς με παιδιά στην εφηβεία. Η εφηβεία άλλωστε θεωρείται επικίνδυνη περίοδος λόγω της εύκολης επιρροής του ατόμου στη χρήση αλκοόλ και ναρκωτικών ουσιών και οι γονείς με τη συμπεριφορά και την παρέμβασή τους στον τρόπο ζωής του εφήβου, αποτελούν σημαντικό ανασταλτικό ή κατασταλτικό παράγοντα στην υιοθέτηση και διατήρηση της παραπάνω συμπεριφοράς του εφήβου.

Επιπλέον, το **ΟΑΣΙΣ** ενημερώνει και εκπαιδευτικούς για την πρόληψη της χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών από μαθητές αφού το σχολείο αποτελεί το δεύτερο κύτταρο κοινωνικοποίησης του ατόμου μετά από την οικογένεια.

Παράλληλα, πραγματοποιούνται εκδηλώσεις και ομιλίες προκειμένου να ενημερωθεί το ευρύτερο κοινό.

Όσον αφορά στους ήδη χρήστες, η δράση του Κέντρου έχει καθαρά συμβουλευτικό χαρακτήρα γι αυτούς και τις οικογένειές τους. Έπειτα, τους παροτρύνει και τους παραπέμπει σε Κέντρα Απεξάρτησης κυρίως της Θεσσαλονίκης λόγω της μικρής απόστασης ανάμεσα στις δύο πόλεις.

Όλοι φιλοδοξούν, το Κέντρο αυτό να αποτελέσει μία δυναμική κοινωνική παρέμβαση. Η χρήση των ψυχοδραστικών ουσιών, σήμερα, δεν είναι πρόβλημα κάποιων «περιθωριακών εξαρτημένων ατόμων». Είναι οργανική συνέπεια του συνολικού τρόπου λειτουργίας των κοινωνιών μας. Μας υποχρεώνει σε ριζικές

αναθεωρήσεις στόχων, ιεραρχήσεων και νοήματος της κοινωνίας των σχέσεων στον Κόσμο του σήμερα.

Η απεξάρτηση δεν είναι ατομική θεραπεία, ατομική υπόθεση. Είναι καρπός επανασυγκρότησης της ανθρώπινης κοινότητας, της κοινωνίας των προσώπων.

Σε μία κοινωνία ακοινωνήτων ατόμων, κοινωνία εγωκεντρικών δικαιωμάτων και συντεχνιακής θωράκισης της ατομικότητας, οι εξαρτησιογόνες ουσίες είναι αναπόφευκτο συνακόλουθο. (Γκότση Ε.)

Αποτελεσματική απελευθέρωση από τον παραισθησιογόνο θάνατο υπάρχει μόνο, όταν λειτουργήσει **Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ.**

2.4 Οικογένεια

Η Οικογένεια είναι το κύτταρο της κοινωνίας, «...το φυσικό και βασικό στοιχείο της...» και το πρώτο περιβάλλον όπου ζει και αναπτύσσεται το παιδί, σωματικά, ψυχολογικά και πνευματικά. «...και έχει το δικαίωμα προστασίας από την κοινωνία και το κράτος» όπως αναφέρεται στην Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και συγκεκριμένα στο άρθρο 16 παρ. 3 αυτής.

Το οικογενειακό περιβάλλον ασκεί μεγάλη επιρροή στην διαμόρφωση της προσωπικότητας του παιδιού. Από την γέννηση του μέχρι την ηλικία των πέντε χρόνων, το παιδί αποκτά τις πρώτες εμπειρίες του - οι οποίες παίζουν βασικό ρόλο στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του - στο οικογενειακό περιβάλλον από το οποίο εξαρτάται σχεδόν απόλυτα και επηρεάζεται, θετικά ή αρνητικά ώστε να φέρει την σφραγίδα αυτή για ολόκληρη την υπόλοιπη ζωή του.

Μέσα στην οικογένεια θα πάρει τα πρώτα μαθήματα για την αναγνώριση της αξιοπρέπειας και των ίσων και αναφαίρετων δικαιωμάτων όλων των μελών της οικογένειας, καθώς και των υποχρεώσεων, τα οποία αποτελούν το θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο.

Ο Δήμος Σερρών (χάρτης Νο 1) θέλοντας να βοηθήσει την οικογένεια -μονογονεϊκή και μη- δημιούργησε κατάλληλο περιβάλλον για παιδιά, των οποίων οι γονείς εργάζονται: **τους Παιδικούς Σταθμούς** (χάρτες Νο 2, 3, 4).

Εξάλλου, στη **Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού**, η οποία επικυρώθηκε από την Ελλάδα και δημοσιεύθηκε στο Φ.Ε.Κ.192/2-12-1992, αναφέρεται ρητά ότι όλα τα Συμβαλλόμενα Κράτη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν στα παιδιά, των οποίων οι γονείς εργάζονται, **το δικαίωμα να επωφελούνται από τις υπηρεσίες και τα ιδρύματα φύλαξης παιδιών, εφ' όσον τα παιδιά πληρούν τους απαιτούμενους**

όρους.

Έχοντας εμπειρία 17 ετών οι υπεύθυνοι επιβεβαιώνουν ότι η βρεφονηπιακή φροντίδα και η προσχολική αγωγή είναι θέματα μείζονος σημασίας και πρέπει να προσφέρονται στο παιδί, με υπεύθυνο, αποτελεσματικό και ενιαίο τρόπο, διότι τα παιδιά δικαιούνται ειδικής φροντίδας και υποστήριξης.

Στους Παιδικούς Σταθμούς (χάρτης Νο 3, 4), εκ των οποίων ο ένας είναι Βρεφικός (χάρτης Νο 2), παρέχεται η απαραίτητη φροντίδα στα παιδιά-ώστε να αισθάνονται ότι δεν τους λείπει η **θαλπωρή της οικογένειας, το φυσικό τους περιβάλλον**, αναγνωρίζοντας ότι το παιδί **πρέπει να μεγαλώνει μέσα σε οικογενειακό περιβάλλον**, με αγάπη, φροντίδα, κατανόηση, για την αρμονική ανάπτυξη της προσωπικότητας του, επειδή το παιδί, λόγω της φυσικής και διανοητικής του ανωριμότητας, έχει ανάγκη της ειδικής προστασίας και μέριμνας- καθώς και το κατάλληλο σχολικό περιβάλλον, κατά τον καλύτερο τρόπο, με σύγχρονες ψυχοπαιδαγωγικές μεθόδους.

Για τον σκοπό αυτό απασχολούνται 3 νηπιαγωγοί και μία βρεφοκόμος αντίστοιχα. Επίσης, είναι στελεχωμένοι με δύο οδηγούς, για την μεταφορά των νηπίων με τα ιδιόκτητα αυτοκίνητα, τέσσερις υπαλλήλους καθαριότητας και δύο υπαλλήλους γραφείου.

Μετά την οικογένεια, το **σχολικό περιβάλλον** είναι η πρώτη επαφή του Παιδιού με μία κοινότητα, την μικρή κοινωνία των συνομηλίκων του και ως εκ τούτου η ευθύνη είναι μεγάλη αντικαθιστώντας τους γονείς στην ανατροφή και την ανάπτυξη των παιδιών τους, για αρκετές ώρες την ημέρα.

Έχοντας αναλάβει αυτό τον ρόλο και γνωρίζοντας ότι είναι σημαντικό να προετοιμαστεί το παιδί για να ζήσει στην κοινωνία, ο Δήμος, μέσα από τη λειτουργία των Παιδικών Σταθμών, προσπαθεί να του καλλιεργήσει τις νοητικές, βουλευτικές, συναισθηματικές λειτουργίες και τις δυνατότητες του ώστε, να αναπτύξει πρώτα την προσωπικότητα του, για να πραγματοποιεί

θετικές σχέσεις, διαπροσωπικές και κοινωνικές, στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον, στο επαγγελματικό και πολιτιστικό του περιβάλλον. (Οικογένεια, σχολείο, φίλους, συνεργάτες).

Τα προσφορότερα μέσα για να αναπτυχθούν ιδέες και ιδανικά στο μυαλό και την ψυχή των παιδιών αυτής της ηλικίας των 3-5 ετών είναι το κουκλοθέατρο, το παιχνίδι, το τραγούδι, τα ποιήματα, τα θεατρικά στιγμιότυπα, η ζωγραφική, η χειροτεχνία, το παραμύθι.

Μ' αυτά τα μέσα διαπαιδαγωγούνται τα παιδιά, μαθαίνουν τον σεβασμό για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τον αυτοσεβασμό και την αξιοπρέπεια, την αλληλεγγύη, την αγάπη, την προσφορά στον συνάνθρωπο, την συνεργασία, την φιλία, την αξία της ειρήνης, το περιβάλλον, ώστε να συνειδητοποιούν τα δικαιώματα που έχουν, να υποστηρίζουν ελεύθερα τη γνώμη τους απ' ενός και απ' ετέρου να δέχονται τις ευθύνες τους και να αναπτύσσουν, με την εμπειρία τους, την αίσθηση ότι βαθμιαία, ανήκουν σε όλο και μεγαλύτερες κοινότητες, τοπικές, εθνικές και διεθνείς, πέραν των γνωστών κοινοτήτων της οικογένειας, του σχολείου και των φίλων.

Τους δίνονται ευκαιρίες και κίνητρα ελεύθερης έκφρασης ανάλογα με τα ενδιαφέροντα τους και τις δυνατότητες τους δηλαδή, τα ίδια παιχνίδια, τις ίδιες δραστηριότητες (ζωγραφική, χειροτεχνία, χορό, τραγούδι, θέατρο, παραμύθι) για αγόρια και κορίτσια, τονίζοντας με αυτό τον τρόπο την ισοτιμία των δύο φύλων, τη συνύπαρξη και την συνεργασία μεταξύ τους, ανεξάρτητα από εθνικότητα, χρώμα, κοινωνική θέση και οικονομική κατάσταση.

Εδώ πρέπει να επισημανθεί ότι, ο ένας από τους Παιδικούς Σταθμούς (χάρτης Νο 4) έχει διαμορφωθεί, με τρόπο ώστε να έχουν πρόσβαση και παιδιά με κινητικές δυσκολίες, στον οποίο απασχολείται και μία νηπιαγωγός **Ειδικής Αγωγής**, και ο οποίος λειτουργεί και σαν **Κέντρο Φύλαξης Νηπίων** (χάρτης Νο 4), τις απογευματινές ώρες, **καθημερινά**, για

εξυπηρέτηση γονέων που τυχόν είναι απασχολημένοι και τις απογευματινές ώρες.

Στο κτίριο της ΔΕΠΚΑ στεγάζεται το γραφείο **Παιδαγωγικής Συμβουλευτικής γονέων και νέων**. Η ΔΕΠΚΑ συνεργάζεται με τον Δήμο στην προσπάθεια που γίνεται για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των προβλημάτων που παρουσιάζονται στους κόλπους κάθε οικογένειας και προέρχονται από τις τεταμένες σχέσεις γονέων και νέων που διανύουν την περίοδο της εφηβείας ή παιδιών με ειδικές ανάγκες.

Αναλυτικότερα, οι γονείς που αποτελούν τον πυρήνα της οικογένειας και τον σημαντικότερο παράγοντα της διαπαιδαγώγησης των παιδιών, στην προσπάθειά τους να φανούν χρήσιμοι χρειάζεται να αποκτήσουν γνώσεις ώστε να μπορούν να κατανοούν καλύτερα τα καθημερινά βιώματα, τις συμπεριφορές και τις ανάγκες τους. Παράλληλα, οι νέοι χρειάζεται να ενισχύσουν τις γνώσεις τους ώστε να μπορούν να αναπτύξουν σωστές σχέσεις με γονείς, δασκάλους, φίλους και κοινωνικό περίγυρο και να αποφεύγουν τις συγκρούσεις.

Για την εκπλήρωση των παραπάνω στόχων στο γραφείο Παιδαγωγικής Συμβουλευτικής γονέων και νέων, **οι γονείς** πληροφορούνται για την αναπτυξιακή πορεία και διαπαιδαγώγηση των παιδιών, δέχονται υποστήριξη για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν με τα παιδιά τους και αν πρόκειται για παιδί με ειδικές ανάγκες έχουν τη δυνατότητα να ζητήσουν εκπαιδευτική και παιδαγωγική παρέμβαση. Όσον αφορά στους νέους έχουν τη δυνατότητα να εκθέσουν ελεύθερα τις ανάγκες, τους προβληματισμούς και τις ανησυχίες τους, να συζητήσουν με ειδικό παιδαγωγό, να ενημερωθούν σε θέματα διαπροσωπικών σχέσεων και επικοινωνίας και να βοηθηθούν σε προβλήματα που τυχόν προκύπτουν σε σχέση με την οικογένεια, το σχολείο, το φιλικό και το ευρύτερο κοινωνικό τους περιβάλλον.

Υπεύθυνη του γραφείου είναι η κυρία Βερβερή Ιουλία που είναι εκπαιδευτικός, ειδική θεραπευτικής αγωγής και ψυχοπαιδαγωγικής της επικοινωνίας.

2.5 Άτομα Με Ειδικές Ανάγκες (Α. Μ. Ε. Α.)

Σαν Φορέας Τοπικής Αυτοδιοίκησης, το Γραφείο Κοινωνικής Μέριμνας (χάρτης Νο 1) και με βάση τις παρεμβάσεις κοινωνικού περιεχομένου που έχει δρομολογήσει, είναι ευνόητο ότι θα επιδιώξει να δώσει το στίγμα του και σε έναν τομέα ακόμη, που αφορά πολίτες που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής και μέριμνας, συμβάλλοντας, στα μέτρα των δυνατοτήτων του και στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του, στον εντοπισμό και την επίλυση, όσο το δυνατόν, των προβλημάτων αυτών των ατόμων, των **Ατόμων Με Ειδικές Ανάγκες(Α.Μ.Ε.Α.)**.

Πριν από λίγα χρόνια ορίστηκε από τον **Ο.Η.Ε.** η **3η Δεκεμβρίου** ως **Παγκόσμια Ημέρα Ατόμων Με Ειδικές Ανάγκες** και τον Ιούνιο του 1996 η Βουλή των Ελλήνων ψήφισε και καθιέρωσε αυτή την ημέρα για να τιμώνται τα **Α.Μ.Ε.Α.** Η παλιά αντίληψη, ότι η αναπηρία αποτελεί μία προσωπική υπόθεση, έχει αντικατασταθεί από νέα δεδομένα. Σήμερα το κίνημα των **Α.Μ.Ε.Α.** περιλαμβάνεται στα **Ανθρώπινα Δικαιώματα**, διεκδικεί, την ισότητα των ευκαιριών στην εργασία, την ανεξάρτητη διαβίωση, την συμμετοχή στα κοινωνικοπολιτιστικά δρώμενα, δικαιώματα που ενισχύουν την προσωπικότητα τους.

Κάθε χρόνο λοιπόν στις **3 Δεκεμβρίου, επέτειο της Ημέρας των Α.Μ.Ε.Α.** **διοργανώνεται Ημερίδα**, στο Δημαρχείο (χάρτης Νο 1), στην οποία καλούνται και συμμετέχουν Κοινωνικοί και Εκπαιδευτικοί Φορείς της πόλης, όπως Κοινωνική Πρόνοια, Σώμα Ελληνίδων Οδηγών, Εθελόντριες Νοσοκόμες, Ειδικά Σχολεία (Νηπιαγωγείο, Δημοτικό Σχολείο), Σχολή και Σύλλογος Κωφαλάλων, Κέντρο Ψυχικής Υγείας, Εκκλησία, Ψυχιατρική Μονάδα Ημερήσιας Νοσηλείας, Εθελόντριες Αδελφές του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού-Τμήμα Σερρών, στην διάρκεια της οποίας γίνεται ανοικτή συζήτηση για τα προβλήματα των Α.Μ.Ε.Α., για την ένταξη τους στο κοινωνικό σύνολο, στο εργασιακό περιβάλλον και την προσπάθεια αποφυγής του στιγματισμού και της περιθωριοποίησης αυτών των συνανθρώπων μας καθότι είναι ισότιμα μέλη

της κοινωνίας μας.

Επίσης, πρέπει να αναφερθεί ότι παλιότερα, σε συνεργασία με το **Κ.Α.Α.Μ.Ε.Α. (Κέντρο Αποκατάστασης Ατόμων Με Ειδικές Ανάγκες)** και την **Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση**, υλοποιήθηκε ένα πρόγραμμα **Αυτόνομης Διαβίωσης των Α.Μ.Ε.Α.** και ο Δήμος Σερρών (χάρτης Νο 1), ανέλαβε τον τομέα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών. Επρόκειτο για ένα Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα, Διακρατικό, μεταξύ Κρατών-Εταίρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Παράλληλα, τα Α.Μ.Ε.Α. και η φροντίδα τους εντάσσονται στα πλαίσια της δράσης του προγράμματος **«Βοήθεια στο Σπίτι»**. Ειδικότερα, εξασφαλίζεται η τακτική φροντίδα και εξυπηρέτηση των ωφελούμενων ομάδων από καταρτισμένους επιστήμονες και στελέχη, μέσα στο οικείο φυσικό και κοινωνικό τους περιβάλλον, χωρίς να συντρέχει περίπτωση εγκλεισμού τους σε ιδρύματα. Αυτό επιτυγχάνεται με διάφορες αναγκαίες αλλαγές στο εσωτερικό του σπιτιού, στον εξοπλισμό και τον περιβάλλοντα χώρο ανάλογα με τις ανάγκες του εξυπηρετούμενου ούτως ώστε να είναι δυνατή η χρήση και η προσπελασιμότητά τους από αυτόν.

Ταυτόχρονα, εκπαιδεύονται τα μέλη της οικογένειας για τον τρόπο αντιμετώπισης των ειδικών αναγκών των ατόμων αυτών ούτως ώστε να διασφαλίζεται η αρμονική τους σχέση που βασίζεται στην αλληλοκατανόηση και τον αλληλοσεβασμό.

Βοήθεια σε άτομα με κινητικά προβλήματα προσφέρει και **«Το Σπίτι της Γυναίκας»** στα πλαίσια των δραστηριοτήτων της **Κινητής Μονάδας** του και σε συνεργασία με τους Δήμους του Νομού και με τις Ομάδες Συμβουλευτικής σε Γονείς. Το Δίκτυο Γραφείων Ισότητας του Νομού Σερρών εξυπηρετείται από την Κινητή Μονάδα.

Επίσης, στον Δήμο λειτουργεί το **«Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών με Αναπηρίες Σερρών»** είναι μια μονάδα που συμβάλει στην δημιουργική απασχόληση, την κοινωνική ένταξη, τη στήριξη της οικογένειας και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής παιδιών με αναπηρίες αλλά και εφήβων με νοητική στέρηση και κινητική αναπηρία.

Εντάσσεται σε ένα νέο πλαίσιο δράσεων – προγραμμάτων που στηρίζεται σε μία σύγχρονη αντίληψη σύμφωνα με την οποία η αναπηρία αποτελεί κοινωνικό και όχι ατομικό πρόβλημα και οι προσπάθειες για τη λύση του πρέπει να επικεντρωθούν στην διερεύνηση και τη μελέτη των αναγκών αυτής της ιδιαίτερης πληθυσμιακής ομάδας και των επιμέρους ομάδων αυτής. Επίσης, πρέπει να γίνει κατανοητό και να ληφθεί υπόψη στη διαμόρφωση των διάφορων πολιτικών ότι τα άτομα με αναπηρίες έχουν τα ίδια δικαιώματα με όλους μας και συνεπώς πρέπει να έχουν και ίσες ευκαιρίες και πρόσβαση σε όλα τα αγαθά και τις υπηρεσίες καθώς και τον απόλυτο έλεγχο της ζωής τους. Οι παραπάνω αντιλήψεις ορίζονται από τη συνθήκη του Amsterdam, την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων τη Ευρωπαϊκής Ένωσης, τους Πρότυπους Κανόνες για την Εξίσωση των Ευκαιριών του ΟΗΕ και το Σύνταγμα της Ελλάδας.

Για την επίτευξη όλων των παραπάνω το ΚΔΑΠ – ΜΕΑ δραστηριοποιείται στην αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των παιδιών με την υλοποίηση προγραμμάτων έκφρασης και ψυχαγωγίας, άσκησης λόγου, άθλησης και σωματικής αγωγής ατομικά ή ομαδικά, αναπτύσσοντας έτσι τις ατομικές δεξιότητες και κλίσεις των παιδιών καθώς και τους φιλικούς δεσμούς μεταξύ τους και κατά συνέπεια την κοινωνικότητά τους.

Παράλληλα, τα παιδιά και οι έφηβοι εκπαιδεύονται από το ειδικευμένο προσωπικό πάνω σε θέματα αυτοεξυπηρέτησης ούτως ώστε να μην επιβαρύνουν τα μέλη των οικογενειών τους όσον αφορά τη διατροφή, την καθαριότητα και την προσωπική τους υγιεινή. Με αυτόν τον τρόπο άλλα και με τις υπηρεσίες των κοινωνικών φροντιστών και του βοηθητικού προσωπικού υποστηρίζεται οι οικογένειες που φροντίζουν καθημερινά αυτά τα άτομα.

Επιπλέον, οι οικογένειες εκπαιδεύονται, ενημερώνονται και παραπέμπονται στις αρμόδιες υπηρεσίες για την αντιμετώπιση και την κάλυψη των εξειδικευμένων αναγκών των εξυπηρετούμενων. Έτσι, όπως και στην περίπτωση του προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι», συσφίγγονται οι οικογενειακοί δεσμοί, ενισχύεται ο σεβασμός και η αλληλεγγύη μεταξύ των μελών, η ανεξαρτησία τους, η ελευθερία στην

ανάπτυξη επαγγελματικών και άλλων δραστηριοτήτων εντός και εκτός του χώρου της οικείας και εξασφαλίζεται η αξιοπρεπής διαβίωση των ατόμων με αναπηρίες, η ένταξή τους στην κοινωνία, χωρίς να συντρέχει λόγος ιδρυματικής φροντίδας.

Ακόμη, το ΚΔΑΠ – ΜΕΑ για την αποτελεσματικότερη διεκπεραίωση των εργασιών του συνεργάζεται με τις εκπαιδευτικές μονάδες ειδικής αγωγής, το Εθνικό Κέντρο Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας (ΕΚΑΚΒ), τους φορείς και τις υπηρεσίες στήριξης και διεκδίκησης των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες, με το δίκτυο υπηρεσιών πρωτοβάθμιας υγείας της περιοχής, με τις εθελοντικές οργανώσεις και με φορείς που υλοποιούν προγράμματα προεπαγγελματικής κατάρτισης για την ένταξη των ωφελούμενων στην αγορά εργασίας.

Όλες οι παραπάνω υπηρεσίες παρέχονται τηρώντας με απόλυτο σεβασμό τα ανθρώπινα δικαιώματα και συγκεκριμένα την ελευθερία του κάθε ατόμου να επιλέγει τον τρόπο ζωής του, την αξιοπρεπή διαβίωση, την κοινωνική συμμετοχή και επικοινωνία, τις ίσες ευκαιρίες ώστε να αποφεύγεται ο κοινωνικός αποκλεισμός και να εξασφαλίζεται η ποιότητα ζωής.

2.6 Αθίγγανοι - « Δίκτυο ROM »

Σύμφωνα με τις βασικές αρχές των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται όμοιοι από πλευράς ψυχολογίας, φυσιολογίας, διαφέρουν όμως, σε ορισμένα φυσικά χαρακτηριστικά όπως το χρώμα, το φύλο. Αυτές οι διαφορές γεννούν τα προβλήματα των διακρίσεων που προέρχονται από τις ανθρώπινες σχέσεις κυρίως στο κοινωνικό επίπεδο. Βασική αιτία δεν είναι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ενός ατόμου αλλά κυρίως τα συναισθήματα που προκαλεί ο καθένας ανάλογα με το ρόλο του, με την ιδιότητα του, ως μέλος μιας ιδιαίτερης κοινότητας, π.χ. φτωχός-πλούσιος, άνδρας-γυναίκα, διανοούμενος-εργάτης, νέγρος, τσιγγάνος και τα οποία δημιουργούν την προκατάληψη. Η **Τοπική Αυτοδιοίκηση**, δείχνοντας και εδώ την ευαισθησία της, δημιούργησε το «**Δίκτυο ROM**».¹

Πρόκειται για ένα Πανελλαδικό Διαδημοτικό Δίκτυο, για την υποστήριξη των Ελλήνων Τσιγγάνων. Η Ομάδα Εργασίας που συγκροτήθηκε υπέβαλε στο Υπουργείο Εργασίας το Επιχειρησιακό Σχέδιο «**MULTI-ROMA-ACTION-HELLAS**», για την Κοινωνική και Εργασιακή Ένταξη των Τσιγγάνων Πολιτών, για την χρηματοδότηση ενεργειών από την Κοινοτική Πρωτοβουλία «**ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ**» - Άξονας **INTEGRA**, βασιζόμενη σε ένα σημείο του κειμένου που αναφέρει: «**και λοιπές ομάδες**».

Με την εφαρμογή του αξιολογήθηκε η περιοχή όπου κατοικούν οι τσιγγάνοι και χρηματοδοτήθηκε από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. η κατασκευή έργων υποδομής και βελτίωσης του καταυλισμού των **Σκηνιτών Τσιγγάνων** (χάρτης Νο 3).

Ο Δήμος Σερρών έχει ήδη παραχωρήσει εκτάσεις για **ανέγερση κατοικιών** (χάρτης Νο 3) και σύμφωνα με το Πρακτικό Απόφασης της Συνεδρίασης της Εκτελεστικής Επιτροπής του «**ΔΙΚΤΥΟΥ ROM**», της 21-1-1997, ήταν μέσα στις

¹ROM, είναι όλοι οι Τσιγγάνοι, ROM=ROMA=Ρωμιός, στην προκειμένη περίπτωση όμως οι Σκηνίτες τσιγγάνοι. Διότι και αυτοί διακρίνονται σε φυλές και είναι ρατσιστές και οι ίδιοι μεταξύ τους.

πρώτες επιλογές για χρηματοδότηση έργων από το **Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.**, όμως το πόρισμα της Διεύθυνσης Οικιστικής Πολιτικής του **Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.**, ύστερα από επιτόπια έρευνα στις Σέρρες, διαπίστωσε δυσκολίες στην εφαρμογή της προτεινόμενης λύσης.²

Στον τομέα Κοινωνικής Ένταξης βρίσκεται σε εξέλιξη το τελευταίο στάδιο της μετεγκατάστασης (χάρτης Νο 3) **των Σκηνιτών Τσιγγάνων**³ σε λυόμενες κατοικίες και της ανακούφισης των συνθηκών διαβίωσης στους υπάρχοντες καταυλισμούς που πραγματοποιούνται με τις χρηματοδοτήσεις του Υπουργείου.

Πιστεύεται ότι το «**ΔΙΚΤΥΟ ROM**» θα συμπεριλάβει τελικά, όλους τους Έλληνες Τσιγγάνους, δηλαδή και τους υποτιθέμενα κοινωνικά ενταγμένους.⁴

Τέλος, στα πλαίσια της άσκησης μιας ευρύτερης κοινωνικής πολιτικής, το Γραφείο Κοινωνικής Πολιτικής του Δήμου Σερρών, μετά από επιτόπια διερεύνηση των τοπικών αναγκών των κατοίκων της περιοχής του Αγίου Αθανασίου, όπου κατοικούν Δημότες Τσιγγάνοι, προχώρησε στη δημιουργία Πολιτιστικού Κέντρου σε συνεργασία με την Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης (ΔΕΠΚΑ).

Το πλαίσιο λειτουργίας του πολιτιστικού Κέντρου περιλαμβάνει δραστηριότητες όπως:

- ≣ Μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας σε μαθητές Δημοτικού και Γυμνασίου
- ≣ Μουσική
- ≣ Χορωδία παιδιών σχολικής ηλικίας
- ≣ Ωρα παραμυθιού σε παιδιά προσχολικής ηλικίας
- ≣ Συμβουλευτική Γυναικών
- ≣ Κουκλοθέατρο

ο **Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.** προσανατολίστηκε στην εγκατάσταση προκατασκευασμένων κατοικιών ενώ το αρχικό ίνο προέβλεπε την κατασκευή κατοικιών.

ίνοι ομάδες που μετακινούνται από τόπο σε τόπο ανάλογα με την εποχή και την εργασία που βρίσκουν. οινωνικά ενταγμένοι είναι οι τσιγγάνοι εκείνοι που ζουν σε σπίτια ή μέσα στις πόλεις ή σε περιοχές γύρω ή αυτές.

- Ζωγραφική
- Κατασκευές
- Οργάνωση εορταστικών εκδηλώσεων

2.7 Γυναίκες

Οι γυναίκες αποτελούν, ακόμη και στη σύγχρονη κοινωνία, κοινωνικά ευπαθή άτομα. Αυτό συμβαίνει διότι το περιβάλλον τους επαγγελματικό, κοινωνικό ή ακόμα και το άμεσο οικογενειακό, δυσκολεύεται, πολλές φορές, να τη δεχτεί ως ισότιμο μέλος με τον άνδρα με ίδια δικαιώματα και ίσες ευκαιρίες στην ένταξή στην αγορά εργασίας και την κάλυψη ανώτερων διοικητικών θέσεων, στον ελεύθερο χρόνο, στην αξιοπρέπεια. Επιπλέον, δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις άσκησης βίας σωματικής, ψυχολογικής και σεξουαλικής εναντίον των γυναικών σε χώρους όπου δραστηριοποιούνται. Η ανάγκη προστασίας και υποστήριξης των γυναικών, που αποτελεί χρέος του Δήμου και αναφαίρετο δικαίωμα της γυναίκας, οδήγησε στην υλοποίηση της δράσης «Σπίτι της Γυναίκας».

Ειδικότερα, το «Σπίτι της Γυναίκας» αποτελεί ένα Συμβουλευτικό και Ψυχολογικής Υποστήριξης Κέντρο για γυναίκες. Η λειτουργία του ξεκίνησε το Δεκέμβριο του 1999 και οι δράσεις του ανήκουν στο Γραφείο Ισότητας του Δήμου Σερρών. Απασχολεί έναν διοικητικό υπάλληλο ενώ όλοι οι άλλοι προσφέρουν τις υπηρεσίες τους εθελοντικά.

«Το Σπίτι της Γυναίκας» έχει με τη δράση του σαν στόχο την παροχή ψυχολογικής υποστήριξης και συμβουλευτικής σε ενήλικες και έφηβες γυναίκες με απώτερο σκοπό να λύσουν κάποιο συγκεκριμένο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν, να δεχθούν υποστήριξη κατά τη διάρκεια κάποιας κρίσης και να αντιμετωπίσουν τη βία οποιασδήποτε μορφής (σωματική, ψυχολογική, οικονομική κ.α.) που ασκείται εναντίον τους.

Ταυτόχρονος στόχος του «Σπιτιού τη Γυναίκας» είναι η πρόληψη δυσλειτουργιών μέσα στην οικογένεια και στη διαδικασία διαπαιδαγώγησης των παιδιών είτε μέσα από τη διαδικασία της συμβουλευτικής είτε της

ενημέρωσης των γυναικών σε θέματα που τις αφορούν.

Οι δραστηριότητες του Συμβουλευτικού Κέντρου έχουν σαν ομάδα στόχο τις έφηβες και ενήλικες γυναίκες οι οποίες χρήζουν συμβουλευτικής και ψυχολογικής υποστήριξης. Επίσης, απευθύνεται και σε γυναίκες ειδικών ομάδων όπως οι γυναίκες που δέχονται βία και τις άγαμες μητέρες. Έμμεση ομάδα στόχος είναι τα παιδιά των γυναικών που απευθύνονται στο «Σπίτι της Γυναίκας» καθώς και όλη η οικογένειά τους προκειμένου να είναι όλα τα μέλη της οικογένειας προετοιμασμένα και να γνωρίζουν το σωστό τρόπο αντιμετώπισης της γυναίκας που αντιμετωπίζει ένα συγκεκριμένο πρόβλημα ούτως ώστε να συμβάλουν στην ψυχική ισορροπία της και την ουσιαστική καταπολέμηση του προβλήματος.

Οι κύριες δράσεις του «Σπιτιού τη Γυναίκας» είναι:

➔ **Ατομική Συμβουλευτική και Ψυχολογική Υποστήριξη.** Από την αρχή της λειτουργίας του το «Σπίτι της Γυναίκας» έχουν επισκεφτεί για ατομική συμβουλευτική και ψυχολογική υποστήριξη συνολικά 291 γυναίκες. Με βάση τα ιστορικά που παίρνονται στην πρώτη επίσκεψη της γυναίκας, οι ηλικιακές κατηγορίες στις οποίες ανήκουν είναι οι εξής:

Ηλικίες	Ποσοστό
17-25	15,70%
26-35	28,49%
36-45	31,98%
46 και πάνω	23,84%
Σύνολο	100%

Πηγή: Απολογισμός του έργου του «Σπιτιού της Γυναίκας»

Τα κυριότερα αιτήματα που θέτουν οι γυναίκες καθώς και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν είναι τα ακόλουθα:

Αίτημα - Πρόβλημα	Ποσοστό
Κακοποίηση	16,28%
Διαπροσωπικές σχέσεις	3,49%
Συμβουλευτική σε θέματα γάμου	34,30%
Συμβουλευτική σε θέματα διαπαιδαγώγησης των παιδιών	16,89%
Κατάθλιψη	7,56%
Ψύχωση	2,91%
Άγχος	13,37%
Νομική κάλυψη	1,74%
Διαχείριση πένθους	3,49%
Σύνολο	100%

Πηγή: Απολογισμός του έργου του «Σπιτιού της Γυναίκας»

➔ **Ομαδική Συμβουλευτική.** Από τις 4/12/1999 έχουν λειτουργήσει συνολικά έξι ομάδες συμβουλευτικής. Οι δύο ήταν ομάδες συμβουλευτικής γονέων. Στις συγκεκριμένες ομάδες ο κάθε γονιός μπορεί να ενημερωθεί σε θέματα που αφορούν την αναπτυξιακή πορεία των παιδιών, τις μεθόδους διαπαιδαγώγησής τους και τη δομή και λειτουργία της οικογένειας.

Μία ομάδα διαπραγματευόταν θέματα συμβουλευτικής νέων γυναικών έως 25 ετών, ενώ οι άλλες τρεις είναι ομάδες συμβουλευτικής γυναικών από 26 ετών και πάνω. Στις ανωτέρω ομάδες συμμετείχαν συνολικά 83 γυναίκες που ανήκουν στις ηλικιακές κατηγορίες και με ποσοστά που φαίνονται στον

παρακάτω πίνακα.

Ηλικίες	Ποσοστά
17-25	8,43%
26-35	12,04%
36-45	36,14%
45 και άνω	43,37%
Σύνολο	100%

Πηγή: Απολογισμός του έργου του «Σπίτι της Γυναίκας»

➔ **Παροχή Νομικής Υποστήριξης και Ενημέρωσης.** Το «Σπίτι της Γυναίκας» δημιούργησε μια ομάδα εθελοντών δικηγόρων οι οποίοι παρέχουν νομική υποστήριξη στις γυναίκες που τη χρειάζονται.

➔ **Παροχή Φιλοξενίας γυναικών που έχουν υποστεί κακοποίηση.** Το γεγονός ότι «Το Σπίτι της Γυναίκας» απευθύνεται και σε γυναίκες που έχουν κακοποιηθεί ψυχολογικά, σωματικά ή σεξουαλικά έκανε επιτακτική την ανάγκη της φιλοξενίας των γυναικών αυτών και των παιδιών τους τουλάχιστον για το διάστημα της περιόδου κρίσης. Βέβαια, δεν υπάρχει ακόμη ξενώνας που να εξυπηρετεί αυτή την ανάγκη και έτσι «Το Σπίτι της Γυναίκας» διεξάγει κάθε χρόνο κάποια κοινωνική εκδήλωση τα έσοδα της οποίας διατίθενται στην παροχή στέγης και τροφής στις γυναίκες αυτές και τα παιδιά τους. Πολύτιμη είναι η οικειοθελής προσφορά κάποιων ξενοδοχείων και εστιατορίων της πόλης των Σερρών.

➔ **Πραγματοποίηση Ημερίδων.** «Το Σπίτι της Γυναίκας» έχοντας σαν στόχο την ομαλή και ολοκληρωμένη διαπαιδαγώγηση των παιδιών και τη σωστή λειτουργία της οικογένειας πραγματοποιεί ημερίδες μέσω των οποίων δίνεται η ευκαιρία στους γονείς να ενημερωθούν για τις μεθόδους ανατροφής των παιδιών τους καθώς και για τα χαρακτηριστικά του κάθε εξελικτικού σταδίου ανάπτυξής τους.

Η πρώτη ημερίδα πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με το Ανοιχτό Ψυχοθεραπευτικό Κέντρο Αθηνών και με θέμα «Οικογένεια– Παιδιά– Έφηβοι. Δυσλειτουργικές και υγιείς σχέσεις».

➔ **Ομιλίες με θέματα που αφορούν τις γυναίκες.** «Το Σπίτι της Γυναίκας» οργανώνει σειρά ομιλιών με σκοπό την ενημέρωση των γυναικών σε θέματα που αφορούν τις ίδιες και τις οικογένειές τους. Οι ομιλίες που ήδη πραγματοποιήθηκαν είναι οι ακόλουθες:

- «Σημειολογική ανάλυση της γυναικείας ομορφιάς όπως αυτή παρουσιάζεται στον Ευρωπαϊκό (Ελλάδα, Γαλλία, Ιταλία) και Ασιατικό (Τουρκία, Σαουδική Αραβία) περιοδικό τύπο στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης».
- «Το καθημερινό άγχος και η αντιμετώπισή του».
- «Υγεία και Διατροφή»
- «Η αποδοχή του εαυτού και η δημιουργία μιας θετικής στάσης ως κύρια αναπτυξιακή απαίτηση της εφηβείας. Ο ρόλος της Οικογένειας και του Συμβούλου Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού».

Κάθε μήνα πραγματοποιείται και μια ομιλία από έναν ειδικό επιστήμονα. Στο τέλος της ολοκλήρωσης του κύκλου των ομιλιών δίνεται βεβαίωση παρακολούθησης.

➔ **Πραγματοποίηση ομιλιών στους περιφερειακούς Δήμους του Νομού.** «Το Σπίτι της Γυναίκας» έχει ξεκινήσει σειρά ομιλιών σε Δήμους του Νομού Σερρών. Σκοπός των ομιλιών αυτών είναι η ενημέρωση των γυναικών για την άσκηση βίας μέσα στην οικογένεια καθώς και για τη λειτουργία του «Σπιτιού της Γυναίκας». Μετά το τέλος κάθε ομιλίας ακολουθεί συζήτηση με τις γυναίκες πάνω σε θέματα που οι ίδιες επιλέγουν και τις αφορούν. Επίσης, δίνεται η ευκαιρία στις γυναίκες αυτών των περιοχών να δεχτούν τις Συμβουλευτικές Υπηρεσίες στον τόπο τους. Ήδη έχουν πραγματοποιηθεί ομιλίες στους Δήμους Βισαλτίας, Αμφίπολης, Κερκίνης, Αλιστράτης, Αχινού, Νιγρίτας, Ηράκλειας, Κορμίστας, Νέου Πετρισιού, Νέας Ζίχνης, στην Κοινότητα Αγγίστρου καθώς και σε κάποιες απομακρυσμένες περιοχές του

Δήμου Σερρών.

➔ **Δημιουργία και λειτουργία Εθελοντικής Ομάδας Γυναικών.** Η εθελοντική ομάδα αποτελείται από 50 γυναίκες. Μέρος της ομάδας απασχολείται στο «Σπίτι της Γυναίκας», ενώ ένα άλλο μέρος της επεκτείνει τις δραστηριότητές του σε άλλους φορείς όπως για παράδειγμα το Γηροκομείο, η Κοινωνική Μέριμνα του Δήμου Σερρών, το Σχολείο Κωφών, τον Σύλλογο Φίλων και Οικογενειών ατόμων με ψυχικές ασθένειες καθώς και στην επιμόρφωση παιδιών αθίγγανων.

Στόχος της Εθελοντικής Ομάδας είναι η εξυπηρέτηση ατόμων που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες καθώς και η ευαισθητοποίηση των πολιτών σε θέματα που αφορούν τις ομάδες αυτές.

➔ **Δημιουργία Κινητής Μονάδας Παροχής συμβουλευτικής και ψυχολογικής υποστήριξης.** Είναι γεγονός ότι τόσο στον Δήμο όσο και στον Νομό Σερρών υπάρχουν άτομα που χρήσουν συμβουλευτικής και ψυχολογικής υποστήριξης αλλά για μερικά από αυτά, λόγω κινητικών και άλλων προβλημάτων, είναι δύσκολη η προσέλευσή τους στο χώρο του «Σπιτιού της Γυναίκας». Γι αυτό το λόγο δημιουργήθηκε η κινητή μονάδα η οποία παρέχει τις ανωτέρω υπηρεσίες κατ' οίκον.

Στα πλαίσια της λειτουργίας της κινητής αυτής μονάδας δημιουργήθηκε το 2001 σε Δήμο του Νομού η μία εκ των δύο ομάδων Συμβουλευτικής Γονέων.

Συνεργασίες:

Το «Σπίτι της Γυναίκας» θα ήταν αδύνατον να πραγματοποιήσει το έργο του χωρίς τη συνεργασία με την Αστυνομική Διεύθυνση Σερρών, την Εισαγγελία Σερρών, το Γραφείο Κοινωνικής Μέριμνας του Δήμου Σερρών, του Γυναικείου Φορείς και Οργανώσεις του Νομού, το Κύτταρο – Επιχειρηματική Θερμοκοιτίδα Γυναικών, το Κέντρο Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού

(ΚΕΣΥΠ), τους Δήμους του Νομού Σερρών και το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ) Θεσσαλονίκης.

Στατιστικά Δεδομένα:

Με βάση τα ιστορικά των γυναικών που έχουν δεχθεί ψυχολογική υποστήριξη και ενημέρωση από «Το Σπίτι της Γυναίκας», προέκυψαν κάποια στατιστικά στοιχεία που αφορούν το χρονικό διάστημα από 4/12/1999 έως και 10/6/2002 και έχουν ως εξής:

Εθνικότητα	Ποσοστό
Ελληνική	95,35%
Αλλοδαπή	4,65%
Σύνολο	100%

Πηγή: Απολογισμός του έργου του «Σπιτιού της Γυναίκας»

Επάγγελμα	Ποσοστό
Ανεργες	49,42%
Ιδιωτικοί Υπάλληλοι	18,02%
Δημόσιοι Υπάλληλοι	12,79%
Συνταξιούχοι	5,23%
Εργάτριες	5,23%
Αγρότισσες	4,02%
Επιχειρηματίες	2,33%
Μαθήτριες	2,91%
Σύνολο	100%

Πηγή: Απολογισμός του έργου του «Σπιτιού της Γυναίκας»

Οικογενειακή κατάσταση	Ποσοστό
Έγγαμη	62,21%
Άγαμη	18,6%
Διαζευγμένη	11,63%
Χήρα	7,56%
Σύνολο	100%

Πηγή: Απολογισμός του έργου του «Σπιτιού της Γυναίκας»

Εκπαίδευση	Ποσοστό
Δημοτικού	37,21%
Γυμνασίου	18,6%
Λυκείου	22,67%
Τεχνική Σχολή	11,63%
Ανώτατη εκπαίδευση	9,88%
Σύνολο	100%

Πηγή: Απολογισμός του έργου του «Σπιτιού της Γυναίκας»

2.8 Ανεργία

Σύμφωνα με το Άρθρο 23 παρ. 1 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων «Καθένας έχει το δικαίωμα να εργάζεται και να επιλέγει ελεύθερα το επάγγελμά του, να έχει δίκαιες και ικανοποιητικές συνθήκες εργασίας και να προστατεύεται από την ανεργία».

Ο Δήμος Σερρών σεβόμενος τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που προκηρύσσει η Διακήρυξη ανέλαβε, σε συνεργασία με τη ΔΕΠΚΑ, την υλοποίηση του Μέτρου 2.1 «Παροχή Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών» του επιχειρησιακού προγράμματος «Απασχόληση και επαγγελματική κατάρτιση» του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων που συγχρηματοδοτείται κατά 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

Οι Συνοδευτικές Υποστηρικτικές, που παρέχονται από το Γραφείο «ΚΥΤΤΑΡΟ», υπηρεσίες είναι οι ενέργειες και υπηρεσίες που έχουν στόχο την επαγγελματική και κοινωνική ενίσχυση και ενσωμάτωση των ατόμων που λόγω κοινωνικοπολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων παρεμποδίζεται η ένταξή τους στην αγορά εργασίας και γενικότερα στην κοινωνία και ταυτόχρονα την ευαισθητοποίηση των πολιτών σε θέματα κοινωνικού αποκλεισμού. Το πρόγραμμα αφορά παλιννοστούντες, ειδικές κατηγορίες γυναικών που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό και ειδικές πολιτισμικές ομάδες (τσιγγάνοι).

Ένας κοινωνιολόγος και ένας ψυχολόγος καθώς και εθελοντές δικηγόροι που στηρίζουν τη δράση του «Σπιτιού της Γυναίκας», οικονομολόγοι και σύμβουλοι εργασίας, προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε αυτό το πρόγραμμα. Συγκεκριμένα, παρέχουν συμβουλευτική και ψυχολογική υποστήριξη, διερεύνηση και προώθηση των ικανοτήτων, των κλήσεων και των δεξιοτήτων των ωφελουμένων, πληροφόρηση για εργασιακά, θεσμικά και νομικής μορφής θέματα, ανάπτυξη και προώθηση της επιχειρηματικότητας, εξειδικευμένο

επαγγελματικό προσανατολισμό και τέλος, εκμάθηση τεχνικών λήψης αποφάσεων.

Το πρόγραμμα προσανατολίζεται στην ανάπτυξη της πρωτοβάθμιας κοινωνικής φροντίδας με υπηρεσίες που αναπτύσσονται σε τοπικό επίπεδο και στοχεύει στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Η προσπάθεια βασίζεται στην εξατομικευμένη προσέγγιση και την διασύνδεση των εξυπηρετούμενων με τις δομές προώθησης στην απασχόληση και τις υπηρεσίες παροχής κοινωνικής φροντίδας. Επιπλέον, σχεδιάζονται ενέργειες κοινωνικής ένταξης σε συνεργασία πάντα με τον εξυπηρετούμενο πολίτη.

Πιο αναλυτικά, στο ΚΥΤΓΑΡΟ:

☐ Παρέχονται υποστηρικτικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες από εξειδικευμένους κοινωνικούς επιστήμονες για την προώθηση στην απασχόληση και γενικότερα την κοινωνικοοικονομική ενσωμάτωση ατόμων που βιώνουν εργασιακό αποκλεισμό.

☐ Οι άνεργοι πολίτες έχουν τη δυνατότητα να πληροφορηθούν για θέσεις απασχόλησης που υπάρχουν στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα αλλά και για εκείνες που θα προκηρυχθούν στο αμέσως επόμενο διάστημα καθώς επίσης και για προγράμματα επιμόρφωσης, κατάρτισης και επαγγελματικής εμπειρίας μέσω του επιχειρησιακού προγράμματος «Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση 2000-2006».

☐ Ενημερώνονται οι ενδιαφερόμενοι σχετικά με τα προγράμματα που θα υλοποιηθούν κατά την περίοδο 2000-2006 από το Γ'ΚΠΣ καθώς και για τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα που αφορούν την ενθάρρυνση των επενδύσεων σε οικονομικά βιώσιμες επιχειρήσεις, τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και παραγωγής και το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα (Μέτρο 2.8 «Ενίσχυση Επιχειρηματικότητας Ομάδων Πληθυσμού», Πρόγραμμα «Ενίσχυση Γυναικείας Επιχειρηματικότητας» και «Ενίσχυση Νεανικής

Επιχειρηματικότητας» του Β΄ κύκλου υλοποίησης). Με αυτό τον τρόπο υποστηρίζεται η ανάπτυξη και προώθηση της επιχειρηματικότητας.

 Συντάσσονται βιογραφικά σημειώματα, καταγράφονται κι εκτυπώνονται σε Η/Υ και συμπληρώνονται αιτήσεις για τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων σε προκηρύξεις θέσεων εργασίας με διαδικασία επιλογής.

 Με συνεχείς προσπάθειες όπως αποστολή Δελτίου Τύπου, τηλεφωνική επικοινωνία και αλληλογραφία γνωστοποιείται στους εργοδότες της πόλης η ύπαρξη του γραφείου έτσι ώστε να απευθύνονται σε αυτό για οποιαδήποτε ανάγκη τους σε ανθρώπινο δυναμικό.

Από την αρχή της λειτουργίας του, τον Μάιο του 2003, το Γραφείο επισκέφθηκε μεγάλος αριθμός ανέργων και από τα δύο φύλλα μεγάλο μέρος των οποίων εντάχθηκε στην αγορά εργασίας. Συνολικά, οι υπηρεσίες του προγράμματος έχουν εξυπηρετήσει μέχρι σήμερα **100 άτομα** και από τις τρεις ευπαθής ομάδες και συγκεκριμένα έχουν πραγματοποιηθεί στο σύνολο **600 ατομικές συνεδρίες και 140 ομαδικές**.

Με τη στήριξη και τη στενή συνεργασία του ΚΥΤΤΑΡΟΥ και με άλλους φορείς σχετικούς με τη δράση του προβλέπεται ότι θα μπορέσουν να βοηθηθούν όλο και περισσότεροι άνεργοι δημότες και με αυτόν τον τρόπο να γίνουν πραγματικότητα τα οράματα και οι φιλοδοξίες όλων εκείνων που εργάζονται για αυτόν τον σκοπό.

3. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ

3.1 Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο (ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.)

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση παρεμβαίνει ενεργά και στην πολιτιστική ζωή της τοπικής κοινωνίας. Έτσι το **Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο** (χάρτης Νο 2), συμβάλλει, με τις δραστηριότητες του, στην διαμόρφωση ποιοτικών όρων ανάπτυξης της Θεατρικής Παιδείας στο ευαίσθητο, ιστορικά και πολιτιστικά, τοπίο της ακριτικής μας περιφέρειας.

Η πολιτιστική του φιλοσοφία, που καθορίζει τους στόχους και τις βασικές αρχές του, προσδιορίζεται από τις πνευματικές ανάγκες του κοινωνικού μας περιβάλλοντος και εστιάζεται στην ουσιαστική προσέγγιση των πολιτών κάθε ηλικίας, κοινωνικής τάξης, θέσης και οικονομικής κατάστασης -εξάλλου αυτό το δικαίωμα απορρέει και από την ίδια την **Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου** που διακηρύσσει στο Άρθρο 27 παρ. 1 την ελευθερία συμμετοχής στην πνευματική ζωή της κοινότητας και της συμμετοχής στις Καλές Τέχνες -ανταποκρινόμενη στο κοινωνικό αίτημα για γνώση, συμμετοχή και δημιουργία.

Το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Σερρών είναι ένας πολιτιστικός φορέας που παρουσιάζει έντονη δραστηριότητα. Είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου και σύμφωνα με το σχέδιο δράσης του καινούριου καλλιτεχνικού Διευθυντή κ. Νίκου Βεργίδη αλλά και με την μέχρι τώρα πορεία του, το πλαίσιο των δραστηριοτήτων του περιλαμβάνει τη συνεργασία με μαζικούς φορείς, σωματεία, συλλόγους και περιφερειακά θέατρα άλλων Νομών και τη στήριξη της ερασιτεχνικής δημιουργίας.

Στα πλαίσια της συνεργασίας του με τους άλλους φορείς όπως σχολεία, εκπαιδευτικοί σύλλογοι κ.α., το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. τους διευκολύνει με μειώσεις

στις τιμές των εισιτηρίων όταν πρόκειται για μαζική προσέλευση και τους παρέχει καλλιτεχνικό δυναμικό και υλικά για τη χρησιμοποίησή τους σε εκδηλώσεις. Επίσης, οργανώνει τακτικά εκδηλώσεις, λογοτεχνικές βραδιές, διαλέξεις όπως για παράδειγμα την διημερίδα «Σύγχρονη Θεατρική Γραφή - Προβλήματα και Προοπτικές» που διοργανώθηκε σε συνεργασία με τον σύλλογο λογοτεχνών Σερρών.

Παράλληλα, το Θέατρο συνεργάζεται με παράγοντες της εκπαιδευτικής κοινότητας, της πολιτικής και κοινωνικής ζωής των Νομών Δράμας, Κιλκίς και άλλων Δήμων όπου υπάρχει προοπτική αμοιβαίας συνεργασίας. Οι παράγοντες αυτοί καλούνται στις γενικές πρόβες έργων που ανεβαίνουν στη σκηνή του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. και όλες οι προσπάθειες προσέγγισής τους σκοπεύουν στη σύσφιξη των δεσμών με τις εν λόγω κοινωνίες και στην προώθηση διαδημοτικών συνεργασιών που συμβάλουν θετικά στην ανάπτυξη του τομέα του θεάτρου στις κοινωνίες αυτές με την ανταλλαγή απόψεων μεταξύ τους.

Επιπλέον, όπως προαναφέρθηκε, το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. στηρίζει την ερασιτεχνική δημιουργία, την ελευθερία των ενδιαφερόμενων να συμμετέχουν στην θεατρική παιδεία και δημιουργία. Ειδικότερα, οι συμμετέχοντες στο σεμινάριο για εκπαιδευτικούς και ερασιτέχνες έχουν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν ερασιτεχνική σκηνή θεάτρου αναλαμβάνοντας ο καθένας την ειδικότητα της αρεσκείας του (ηθοποιός, σκηνογράφος, μουσικός, χορογράφοι, τεχνικοί κ.α.). Επίσης, το Θέατρο συνεργάζεται με θεατρικούς συλλόγους προκειμένου να αξιολογήσει το έργο τους με στόχο την ανάδειξη και προώθηση ενός ισχυρού σερραϊκού ερασιτεχνικού θεάτρου χωρίς όμως να επιβαρύνεται οικονομικά το Θέατρο από τη δράση της ερασιτεχνικής αυτής σκηνής. Η επιτυχία του ανωτέρω στόχου πιθανόν να ανοίξει τον δρόμο για μια μελλοντική Σχολή Θεάτρου και αισθητικής αγωγής που θα λειτουργήσει αρχικά ως στάδιο ενθάρρυνσης και προετοιμασίας για πανεπιστημιακά τμήματα και Δραματικές σχολές.

Τέλος, στο ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. λειτουργούσε τμήμα «θεατροπαιχνιδιών» από το οποίο προέκυψε το τμήμα παιδικής σκηνής που αποτελείται από παιδιά. Το τμήμα αυτό παρακολουθεί όλες τις εξελίξεις στα καλλιτεχνικά δρώμενα και μετέχει σε αυτά όλο και περισσότερο φέρνοντας τα παιδιά σε στενή επαφή με την τέχνη.

3.2 Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Κοινωνικής Ανάπτυξης (Δ.Ε.Π.Κ.Α.) (χάρτης Νο 2)

Ξεκίνησε να λειτουργεί το 1984 σαν Πνευματικό Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου Σερρών. Βασικός στόχος του ήταν η προώθηση του πολιτισμού και της παράδοσης με τη συνεργασία των υπόλοιπων πολιτιστικών φορέων αλλά και των ιδιωτών του Δήμου και του Νομού.

Το 1994 γίνεται δημοτική επιχείρηση με την επωνυμία Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης (ΔΕΠΚΑ) Σερρών, με δικό της κτίριο όπου στεγάζεται το προσωπικό αλλά και διάφορα τμήματα όπως η βιβλιοθήκη, τα τμήματα πληροφορικής και η αίθουσα εκθέσεων.

Έχει υλοποιήσει πολλά προγράμματα ευρωπαϊκά και μη ενώ παράλληλα διοργανώνει και εκτελεί δικά της σε συνεργασία με τους υπόλοιπους δήμους του Νομού. Επίσης, φιλοξενεί εκθέσεις, συναυλίες, θεατρικά σχήματα και έχει καθιερώσει εκδηλώσεις – θεσμούς κατά τη διάρκεια του χρόνου.

Βρίσκεται συνεχώς σε άμεση συνεργασία με τα Υπουργεία Πολιτισμού, Νέας Γενιάς και Αθλητισμού, Μακεδονίας – Θράκης, με το Κέντρο Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, με το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, τα Μουσεία Γουλανδρή και Μπενάκη, το Ίδρυμα Φίλων Μελίνα Μερκούρη, την Εφορία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Καβάλας, με τους Δήμους Κιλκίς, Αθηναίων καθώς και με όλους τους Δήμους του Νομού Σερρών.

3.2.1 Βιβλιοθήκη

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση, μέσω της ΔΕΠΚΑ, δεν θα παρέλειπε και την εκπαίδευση σε θέματα πολιτιστικού περιεχομένου, παράλληλα με την διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων. Στα οργανωμένα επιμορφωτικά

τμήματά της δίνεται η δυνατότητα συμμετοχής και δημιουργίας των δημοτών.

Παράλληλα με την **Βιβλιοθήκη** που λειτουργεί, με δύο αναγνώστῆρια, λειτουργεί και **Κινητή-Δανειστική Βιβλιοθήκη** για τους συνανθρώπους μας που ζουν μακριά από το κέντρο ή είναι **Άτομα Με Ειδικές Ανάγκες**, ώστε να μην αισθάνονται αποκλεισμένοι από τις κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες της κοινότητας.

Επιπλέον, η βιβλιοθήκη έχει πραγματοποιήσει πολλά εκπαιδευτικά προγράμματα για παιδιά. Πολλά από αυτά έχουν ήδη πραγματοποιηθεί, άλλα υλοποιούνται μέσα σε αυτό το χρονικό διάστημα και άλλα σχεδιάζεται η υλοποίησή τους. Τέτοια προγράμματα είναι για παράδειγμα το «Χάρτινο Θεατράκι», το «Γίνε και εσύ παραμυθιάς, μπορείς!», «Τα παιδιά γνωρίζουν και ζωγραφίζουν τον Αίσωπο», «Τρία χρόνια χωρίς τον Ελύτη», «Ωρα του Πρμυθιού», «Κουκλοθέατρο» κ.α. Τα προγράμματα αυτά έχουν την μεγαλύτερη απήχηση και είναι προσφιλέστατα στα παιδιά. Άλλωστε υπάρχει άμεση συνεργασία μεταξύ όλων των τομέων, όλων των Υπηρεσιών του Δήμου και όπως γίνεται αντιληπτό και μεταξύ των **Παιδικών Σταθμών και της Δ.Ε.Π.Κ.Α.** (χάρτης Νο 2).

Επίσης, κάθε καλοκαίρι πραγματοποιεί σε συνεργασία με τα βιβλιοπωλεία των Σερρών, έκθεση βιβλίου στα πλαίσια των «Ελευθέρων» και διαγωνισμούς με την επωνυμία «**Καλοκαιρινές Δραστηριότητες**», με διάφορα θέματα για τα παιδιά που βρίσκονται στην πόλη τους μήνες του καλοκαιριού.

Αξιοσημείωτες είναι και οι **λογοτεχνικές βραδιές** που γίνονται από τη βιβλιοθήκη και περιλαμβάνουν παρουσιάσεις νέων αλλά και καταξιωμένων λογοτεχνών και των έργων τους, σε συνεργασία με το **λογοτεχνικό εργαστήρι της ΔΕΠΚΑ.**

3.2.2 Εικαστικό Εργαστήριο «Άρτιο»

Το Εικαστικό Εργαστήριο «Άρτιο» είναι ένα από τα 28 εργαστήρια εικαστικής εκπαίδευσης της χώρας, που δημιούργησε το Υπουργείο Πολιτισμού σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Τα εικαστικά αυτά εργαστήρια πραγματοποιούν προγράμματα καλλιτεχνικής παιδείας και απευθύνονται σε παιδιά και ενήλικες. Από το 2002 εντάχθηκε στο Πανελλήνιο Δίκτυο Δημοτικών Εικαστικών Εργαστηρίων.

Το Εικαστικό Εργαστήρι «Άρτιο» περιλαμβάνει προπαρασκευαστικό τμήμα ελεύθερου και γραμμικού σχεδίου, τμήματα κεραμικής για παιδιά και ενήλικες, τμήμα ψηφιδωτού, τμήμα βιτρώ, τμήμα μπατίκ και τμήμα σεμιναρίων Ιστορίας της Τέχνης. Όσον αφορά την καθοδήγηση έχουν αναλάβει απόφοιτοι σχολών Καλών Τεχνών και καταξιωμένοι τεχνίτες, όπου κρίνεται αναγκαίο.

Επιπλέον, εκτός από την εικαστική του λειτουργία, το «Άρτιο» έχει την ευθύνη για την οργάνωση εικαστικών εκδηλώσεων και καλλιτεχνικών συναντήσεων. Παράλληλα, πραγματοποιεί εκπαιδευτικές επισκέψεις σε Μουσεία, χώρους τέχνης, εικαστικές παρεμβάσεις κ.α.

Γενικά, το Εικαστικό Εργαστήρι «Άρτιο» δίνει στο κοινό τη δυνατότητα πρόσβασης στην εικαστική παιδεία και συγχρόνως καλλιεργεί το καλλιτεχνικό του κριτήριο. Γιατί η τέχνη, ως ελεύθερη έκφραση και δημιουργία, επαναπροσδιορίζει σε μεγάλο βαθμό το παρελθόν και καθορίζει το παρόν και το μέλλον της πόλης.

3.2.3. Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ)

Το Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ) λειτουργεί από τον Δεκέμβριο του 1999 με μεγάλη επιτυχία. Απευθύνεται όχι μόνο σε παιδιά αλλά και σε ενήλικες όλων των πληθυσμιακών ομάδων, ανεξάρτητα από τις

ιδιαιτερότητές τους και συμβάλει στην δημιουργική εκμετάλλευση του ελεύθερου χρόνου τους εμφυτεύοντάς τους αξίες και ιδανικά που διαμορφώνουν «ποιοτικότερους» τρόπους ζωής και συμπεριφοράς.

Στο Κέντρο λειτουργούν τμήματα κοπτικής-ραπτικής, διακόσμησης, μακραμέν, μουσικής, πληροφορικής, εικαστικό εργαστήρι και εργαστήρι θεάτρου σκιών για ενήλικες καθώς και τμήματα ζωγραφικής, γκράφιτι, θεατροπαιχνιδιών και σκάκι για παιδιά.

Επίσης, το ΚΔΑΠ διοργανώνει εκδηλώσεις όπως θεατρικές παραστάσεις και παραστάσεις κουκλοθέατρου σε σχολεία, εικαστική αγωγή και εκπαιδευτικά προγράμματα.

Το «Καθ' οδόν τεχνάομαι» είναι μια πολλαπλή δραστηριότητα του ΚΔΑΠ κατά τους καλοκαιρινούς μήνες όπου τα παιδιά ζωγραφίζουν, παίζουν κουκλοθέατρο και караγκιόζη, ασχολούνται με την κεραμική κ.α.

Επιπλέον, το ΚΔΑΠ σε συνεργασία με δέκα ολοήμερα σχολεία πραγματοποίησε τη δράση «Γέφυρα Πολιτισμού». Μέσω αυτής τα παιδιά ήρθαν σε επαφή με το κουκλοθέατρο, τη θεατρική αγωγή, την εικαστική αγωγή καθώς και με περιβαλλοντικά και εκπαιδευτικά προγράμματα που είναι μέρος της συνολικής δράσης.

3.2.4 Μουσική Σχολή

Επιπλέον, στη ΔΕΠΚΑ λειτουργεί Μουσική Σχολή από το 1994 με την αναγνώριση του Υπουργείου Πολιτισμού και παρέχει στους μαθητές της κρατικά διπλώματα και μια υποτροφία κάθε χρόνο για ανώτερες σπουδές.

Σε συνεργασία με το Μουσικό Γυμνάσιο Σερρών και με την υποστήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού η Μουσική Σχολή έχει πραγματοποιήσει μια

σειρά από μουσικές εκδηλώσεις όπως είναι οι «Στα καλύτερια της παράδοσης» και «Ένα οδοιπορικό στον κόσμο της μουσικής και του λόγου με οδηγό την αγάπη».

3.2.5 Αδελφοποιήσεις

Από το 1986, στο πνεύμα της συνεργασίας και ειρήνης, έγιναν οι πρώτες επαφές με την γαλλική πόλη **FOSSÉS** και τον Μάιο του 1987, στις Σέρρες, υπογράφηκε το **Πρωτόκολλο Αδελφοποίησης** των δύο πόλεων, σκοπός της οποίας είναι να γνωρίσουν οι μεν τους δε, τον διαφορετικό τρόπο ζωής και να εκτιμήσουν αμοιβαία τις ιδιαιτερότητες ο ένας του άλλου. Η αδελφοποίηση ξεκινώντας τυπικά και τυπολογικά, κατέληξε τελικά σε αμοιβαίες συναντήσεις μεταξύ ατόμων και οικογενειών των δύο Δήμων, των δύο πόλεων **Σερρών και FOSSÉS**.

Διαπιστώθηκε ότι πράγματι είναι αξέχαστη εμπειρία αυτές οι συναντήσεις 10 ημερών, διότι ουσιαστικά αποδεικνύεται ότι δεν υπάρχουν διαφορές και ιδιαιτερότητες μεταξύ των δύο λαών. Έτσι, ιδρύθηκε στην πόλη Fosses ο **Γαλλοελληνικός Σύλλογος** ο οποίος ανέλαβε να τους διδάξει **την Ελληνική Γλώσσα**.

Τέτοιες δραστηριότητες ανάμεσα στους λαούς με τους τυχόν διαφορετικούς πολιτισμούς, όπως γίνεται αντιληπτό, καταλήγουν στην τελική διαπίστωση ότι τα εμπόδια είναι εύκολο να αρθούν, αρκεί να υπάρχει **θέληση**.

4. ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Επειδή η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι φορέας ευαίσθητος στα κοινωνικά προβλήματα, ο Δήμος Σερρών (χάρτες Νο 1) δεν θα μπορούσε να μείνει απαθής και ως προς τα **Περιβαλλοντικά Προβλήματα**, τόσο της δικής του εδαφικής δικαιοδοσίας όσο και της περιοχής ολόκληρου του Νομού, καθ' όσον οι Κεντρικοί Δήμοι των Νομών της Περιφερειακής Ελλάδας είναι οι μόνοι που έχουν οργανωμένες Υπηρεσίες και έχουν την δυνατότητα να δίνουν λύσεις σε όσο το δυνατόν περισσότερα προβλήματα.

Η αλληλεξάρτηση του ανθρώπου με το **Περιβάλλον** τονίζει την αναγκαιότητα ύπαρξης ισορροπίας στη σχέση του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον και καθιστά απαραίτητη την προστασία του, εφ' όσον οποιαδήποτε παρέμβαση του ανθρώπου στο **Περιβάλλον**, θετική ή αρνητική έχει αντίκτυπο στον ίδιο.

Η μόλυνση των ποταμών και των θαλασσών, η ρύπανση της ατμόσφαιρας, η δηλητηρίαση του νερού, του εδάφους και του υπεδάφους, τα «νέφη» και οι «όξινες βροχές», η διατάραξη της οικολογικής ισορροπίας και η αλλοίωση των κλιματολογικών συνθηκών, η καταστροφή των δασών, η εγκληματική παραποίηση του τοπίου για την ανέγερση αυθαίρετων οικοδομών, απειλούν όλο και περισσότερο τη σχέση του σύγχρονου ανθρώπου με το Περιβάλλον και είναι στοιχεία που μαρτυρούν την ύπαρξη της οξύτερης οικολογικής κρίσης στην εποχή μας.

Δεν είναι υπερβολικός ο φόβος γι' αυτήν την οικολογική κρίση. Αρκεί μόνον να αναλογιστούμε τα οδυνηρά αποτελέσματα του **Tsernobil** που μέχρι σήμερα μας ταλαιπωρούν.

Γι αυτό και ο σεβασμός στο **Περιβάλλον** είναι ένα από τα βασικότερα καθήκοντα του Δήμου.

Η Αειφόρος ή Βιώσιμη Ανάπτυξη προτείνει ένα μοντέλο σχεδιασμού για το μέλλον της ζωής στον πλανήτη, σύμφωνα με το οποίο, η προσπάθεια κάλυψης των σημερινών αναγκών δεν υπονομεύει την κάλυψη των αναγκών των μελλοντικών γενεών και σηματοδοτεί τους νέους δρόμους της Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, οι οποίοι απαιτούν μια νέα κοινωνική και πολιτική αντίληψη για το Μέλλον του Κόσμου και την Ανάπτυξη, επανατοποθετεί τις σχέσεις Οικονομίας-Περιβάλλοντος και προτείνει νέες κατευθύνσεις και προτεραιότητες για την Επιστήμη, την Τεχνολογία και την Επιχειρησιακή πρακτική, προτείνει μια εναλλακτική επιστημονική, οικονομική και κοινωνική προσέγγιση.

Η κοινωνική θεώρηση των πραγμάτων και η κριτική έρχονται ως απάντηση σε ένα παρελθόν, στο οποίο κυριαρχούσε, μονότονα, η θεωρία της «προόδου» ως γρήγορη οικονομική ανάπτυξη σε βάρος του φυσικού περιβάλλοντος. Όλα αυτά που έγιναν, χωρίς εμάς, για μας, πρέπει να ταξινομηθούν να διορθωθούν και να βελτιωθούν.

«...Καθώς ο 20ος αιώνας τελειώνει, δραματική αύξηση του πληθυσμού και των ανθρώπινων δραστηριοτήτων, σε συνδυασμό με την εντυπωσιακή εξέλιξη της τεχνολογίας, έχουν προκαλέσει σημαντικές αλλαγές στην ατμόσφαιρα, στο έδαφος, στα νερά, στα ζώα και στα φυτά καθώς και στις μεταξύ τους σχέσεις, σε τέτοιο βαθμό, που η κατάσταση έχει ξεφύγει πλέον από τον έλεγχο.

Επιπλέον, το σημερινό πολιτικό και οικονομικό σύστημα έχοντας αναπτυχθεί με μια αντίληψη που θέλει τον κόσμο χωρισμένο σύμφωνα με γεωγραφικά, πολιτικά, οικονομικά και πολιτιστικά όρια και διαχωριστικές γραμμές, αδυνατεί να αντιμετωπίσει συνολικά το πρόβλημα ως πρόβλημα του πλανήτη και συνεπώς δεν μπορεί να αντιδράσει αποτελεσματικά.

Αν μας ενδιαφέρει η διατήρηση της ζωής στη Γη και το μέλλον των επερχόμενων γενεών, θα πρέπει να ξεκινήσουμε την προσπάθεια **τώρα** και να ξεκινήσουμε **όλοι μαζί**, τόσο σε εθνικό, όσο και σε διεθνές επίπεδο».

Αυτά περιέχονται στο τελικό κείμενο της Παγκόσμιας Επιτροπής για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, που υποβλήθηκε το 1987 και έχει ως τίτλο «**το κοινό μας μέλλον**», (World Commission for Environment and Development 1987).

Η Επιτροπή αυτή, που είναι γνωστή και ως Επιτροπή Brundtland, συγκροτήθηκε με απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε. το 1983, με στόχο τη μελέτη της υπάρχουσας κατάστασης στον πλανήτη και την αναζήτηση ρεαλιστικών και αποτελεσματικών λύσεων, με σκοπό να διατηρηθεί η ζωή στη γη.

Η Έκθεση της Επιτροπής Brundtland περιγράφει τα αδιέξοδα του σύγχρονου πολιτισμού, ο οποίος στηρίζεται:

- ✦ στη διεθνή κατάσταση,
- ✦ στους ρυθμούς ανάπτυξης του πληθυσμού,
- ✦ στους ρυθμούς εξαφάνισης πολλών βιολογικών ειδών,
- ✦ στα αγροτικά συστήματα,
- ✦ στις βιομηχανικές διεργασίες,
- ✦ στην αστική ανάπτυξη,
- ✦ στον τρόπο διαχείρισης των παγκόσμιων «κοινών», όπως αποκαλούνται οι ωκεανοί, το έδαφος, τα νερά, τα δάση και η ατμόσφαιρα,
- ✦ στη «ισορροπία των όπλων».

(Γκότση Ε.)

Τα συμπεράσματα της Επιτροπής, μας δίνουν την ελπίδα ότι, οι ηγέτες του κόσμου, γνωρίζοντας πλέον την πραγματικότητα της σημερινής κατάστασης όσον αφορά στα ζητήματα του Περιβάλλοντος και της Ανάπτυξης, θα αντιληφθούν την ανάγκη για νέα δυναμική πολιτική που θα οδηγήσει σε έναν καλύτερο αυριανό κόσμο.

Η παραδοχή της αειφορίας, ως μεταρρυθμιστική, κοινωνική και πολιτική αντίληψη επιφέρει ουσιαστικές αλλαγές στη σύγχρονη επιστημονική σκέψη και την επιχειρησιακή πρακτική.

Σύμφωνα με τις νέες αρχές, αλλάζουν τόσο ο προσανατολισμός και οι κατευθύνσεις, όσο και οι προτεραιότητες, η μεθοδολογία και η πρακτική της επιστήμης και της τεχνολογίας (Ogilire K. 1995).

Με το **Παραδοσιακό μοντέλο Ανάπτυξης** είχαμε (ενδεικτικά) Διαχείριση Αποβλήτων, διάχυση, διασπορά και αραίωση ρύπανσης, διμερείς διαπραγματεύσεις και συμφωνίες (κυβέρνησης και Βιομηχανίας).

Αντίστοιχα με την **Αειφόρο Ανάπτυξη** πετυχαίνουμε την ελαχιστοποίηση των Αποβλήτων (με την επαναχρησιμοποίηση, τον περιορισμό, την ανακύκλωση), τη μηδενική διάθεση, την λήψη αποφάσεων με συμμετοχή όλων των αρμόδιων φορέων και η οικονομική ανάπτυξη γίνεται εφικτή χωρίς να επιφέρει ανεπανόρθωτη ζημιά στο περιβάλλον και χωρίς να δημιουργεί οικολογικούς κινδύνους για τις μελλοντικές γενιές.

Η προστασία του περιβάλλοντος είναι **ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΑ** κατοχυρωμένη. Στο ισχύον Σύνταγμα της Ελλάδας περιλήφθηκαν ρητές διατάξεις για την προστασία του περιβάλλοντος.

Η προστασία του περιβάλλοντος από το Κοινοτικό Δίκαιο επίσης είναι σημαντική και εκτεταμένη.

Ύστερα από την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη του 1986 που κυρώθηκε στην Ελλάδα με τον Ν. 1681/87 αλλά κυρίως μετά τη Συνθήκη του Maastricht, το 1992, που κυρώθηκε με τον Ν. 2077/92, η Ευρωπαϊκή Ένωση οπλίστηκε με ένα πανίσχυρο όπλο άσκησης περιβαλλοντικής πολιτικής εναντίον της πιθανόν αντίθετης βούλησης των Κρατών-μελών της.

Βέβαιο είναι ότι έχουμε ήδη εισέλθει σε φάση υπερεθνικών ρυθμίσεων που εκτός του ότι ανατρέπουν τα ισχύοντα θεσμικά δεδομένα, επιβεβαιώνουν και την υπερεθνική και ίσως και την παγκόσμια διάσταση των προβλημάτων του περιβάλλοντος.

Έτσι και ο Δήμος Σερρών (χάρτης Νο 1), τον Ιανουάριο του 1998, υπέβαλε αίτημα Πιστοποίησης, για ανάληψη Προγραμμάτων Κατάρτισης, Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Έρευνας και Προστασίας Περιβάλλοντος. Το Γραφείο Κοινωνικής Μέριμνας (χάρτης Νο 2) έχει την ευθύνη παρακολούθησης και εξέλιξης των Προγραμμάτων, καθώς και την ευθύνη των Συνοδευτικών

Υποστηρικτικών Υπηρεσιών -ό,τι συνεπάγονται αυτές- και η **Δημοτική Επιχείρηση Επαγγελματικής Κατάρτισης(Δ.Ε.Ε.Κ.)** (χάρτης Νο 5) την ευθύνη εκτέλεσης των προγραμμάτων.

Και επειδή οι συντελεστές-επιστημονικοί συνεργάτες είναι καταξιωμένοι επιστήμονες του **Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης**, με πολλές επιτυχείς έρευνες στο ενεργητικό τους και επιτυχές διδακτικό έργο, με των οποίων τα ονόματα υποβλήθηκε το αίτημα στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, το αποτέλεσμα ήταν θετικό.

Το 1996 το Δημοτικό Συμβούλιο αποφάσισε να συστήσει ιδιαίτερο Νομικό Πρόσωπο το «**ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ - ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ**» (χάρτης Νο 2).

Όπως προβλέπεται στο καταστατικό του, σκοπός του Νομικού Προσώπου είναι η συλλογή και διατήρηση κάθε είδους πανίδας και χλωρίδας καθώς και ορυκτού πλούτου, η έκθεση αυτών για μελέτη, έρευνα, παιδεία και ψυχαγωγία -κυρίως της μαθητιώσας νεολαίας- και προ παντός, η καλλιέργεια και ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης.

Στις προκαθορισμένες δραστηριότητες του περιλαμβάνονται:

- Η δημιουργία Κέντρου Έρευνας και Μελέτης όλων των εκθεμάτων, με σκοπό την Προστασία του Φυσικού Περιβάλλοντος,
- Η συνεργασία με αρμόδιους Κρατικούς Φορείς σε γενικές ή εξειδικευμένες Δράσεις Προστασίας, περιοχών που απειλούνται με καταστροφή (π.χ. λίμνη Κερκίνη, δάσος Λαϊλιά, ποταμός Στρυμόνας, Σπήλαιο Αγίου Ιωάννου) και ειδών που απειλούνται με αφανισμό.
- Η εκπόνηση Προγραμμάτων Μελέτης, ειδικών σε θέματα Προστασίας του Περιβάλλοντος με την συνεργασία Ιδιωτικών, Εθνικών ή Διεθνών Φορέων.
- Η δημιουργία Κέντρου Προστασίας Δασών και Θηραμάτων σε συνεργασία με

επιστήμονες γειτονικών Πανεπιστημίων, με το Δασαρχείο και τον Κυνηγετικό Όμιλο.

- Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών -και ιδίως των νέων- με ομιλίες, διαλέξεις ή προβολές (video, slides ή ταινιών) με θέμα, όπως είναι φυσικό, το φυσικό περιβάλλον και τα περιβαλλοντικά προβλήματα.
- Η δημιουργία ανοικτού Κέντρου Πληροφόρησης (βιβλιογραφία, καταγραφή των επιστημονικών παρατηρήσεων) για επιστήμονες- ερευνητές ή φοιτητές.
- Η διοργάνωση σχετικών Συνεδρίων, Εθνικού και Ευρωπαϊκού επιπέδου για ανταλλαγή απόψεων και επιστημονικές ανακοινώσεις.
- Η δημιουργία, επιπλέον, «**ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ**» με εκθέματα από το Ζωικό και Φυτικό Βασίλειο, Ορυκτού Πλούτου και Παλαιοντολογικών ευρημάτων.

5. ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ - ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

5.1 Δημοτική Επιχείρηση Επαγγελματικής Κατάρτισης (Δ.Ε.Ε.Κ.)

Και στον Εκπαιδευτικό Τομέα ο Δήμος παρέχει τις υπηρεσίες του, υποστηρίζοντας και καθοδηγώντας τους άνεργους στα πλαίσια του επιχειρησιακού προγράμματος «Συνεχιζόμενη κατάρτιση και προώθηση της απασχόλησης» που εφαρμόζεται μέσω της **Δημοτικής Επιχείρησης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Δ.Ε.Ε.Κ.)** η οποία για την πρακτική άσκηση των καταρτιζόμενων συνεργάζεται με τη Δ.Ε.Π.Κ.Α. και πρόκειται για Κέντρο συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης περιφερειακής εμβέλειας.

Μερικά από τα επιδοτούμενα προγράμματα είναι:

- ▣ Οργάνωση Αθλητικών Εκδηλώσεων
- ▣ Κατάρτιση εμπυχωτών και οργανωτών ελεύθερου χρόνου και διοίκησης πολιτιστικών χώρων
- ▣ Τεχνικές οργάνωσης γραφείου, αρχειοθέτησης και εφαρμογές Word-Excel
- ▣ Προγραμματισμός και ανάλυση εμπορικών εφαρμογών μηχανοργάνωσης κ.α.

Κάθε πρόγραμμα από τα παραπάνω αφορά την κατάρτιση 20 ανέργων και έχουν σχεδιαστεί ειδικά ώστε να δώσουν απαντήσεις και λύσεις στις απαιτήσεις των καιρών μας, όπως αυτές προδιαγράφονται στην χώρα μας, χρησιμοποιώντας ένα πλέγμα μεθόδων και τεχνικών που οδήγησαν τους εκπαιδευόμενους να αποκτήσουν τις ικανότητες εκείνες για να προσεγγίσουν αποτελεσματικά το νέο ρόλο που καλείται να διαδραματίσει το σύγχρονο στέλεχος.

Στα πλαίσια της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας **EQUAL**, η Δημοτική Επιχείρηση Επαγγελματικής Κατάρτισης έχει υποβάλει προγράμματα σε συνεργασία με άλλες Δημοτικές Επιχειρήσεις Δήμων – μέλη του Πανελλαδικού Δικτύου ROM, για τη δημιουργία Κέντρου Υποστήριξης Πολιτών στην περιοχή όπου κατοικούν οι τσιγγάνοι. Επίσης, στα πλαίσια της ίδιας Κοινοτικής Πρωτοβουλίας συμμετείχε στην **Αναπτυξιακή Σύμπραξη BERGINA** με δράσεις την κατάρτιση και τοποθέτηση σε θέσεις εργασίας ΑΜΕΑ.

5.2 Εργαστήρι Πληροφορικής και Ηλεκτρονική Εφημερίδα

Επιπλέον, σύμφωνα με την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «καθένας μπορεί να μετέχει στην επιστημονική πρόοδο και τα αγαθά της». Έτσι, η **ΔΕΠΚΑ** αναγνωρίζοντας την αναγκαιότητα της εκπαίδευσης πάνω στη χρήση Ηλεκτρονικών Υπολογιστών λειτουργεί **Εργαστήρι Πληροφορικής** μέσω του οποίου εφαρμόζεται το πρόγραμμα «**Δια Βίου Εκπαίδευση**». Στόχος του προγράμματος αυτού είναι η εκμάθηση της χρήσης των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών ούτως ώστε να έχουν όλοι οι δημότες τις γνώσεις που θα τους επιτρέψουν την πρόσβαση στις νέες τεχνολογίες. Εκτός από τα τμήματα για αρχαρίους λειτουργούν και εξειδικευμένα τμήματα για επαγγελματίες όπως το τμήμα για Πολιτικούς Μηχανικούς, το τμήμα Γραφιστικής, το τμήμα κατασκευής ιστοσελίδας, το προπαρασκευαστικό τμήμα για ECDL, σεμινάρια μουσικής πληροφορικής κ.α.

Ακόμη, μία από τις δραστηριότητες της Δημοτικής Επιχείρησης ως προς αυτόν τον τομέα είναι η δημιουργία **ηλεκτρονικής εφημερίδας** της οποίας το περιεχόμενο ανανεώνεται κάθε μήνα. Αυτή η πρωτοβουλία απορρέει από την ανάγκη για άμεση επικοινωνία, ανταλλαγή πληροφοριών, γνώμων και απόψεων πάνω σε θέματα της τοπικής επικαιρότητας, προβλήματα και ό,τι άλλο μπορεί να ενδιαφέρει ή να απασχολεί τους κατοίκους του Δήμου αλλά

και τους Σερραίους εκείνους που βρίσκονται εκτός Σερρών ή και εκτός Ελλάδας καθώς και εκείνους που απλά θέλουν να ενημερωθούν για τα γεγονότα και τις δραστηριότητες της πόλης των Σερρών και των κατοίκων της ή εκείνους που αντιμετωπίζουν κινητικά προβλήματα. Άλλωστε «καθένας έχει το δικαίωμα να παίρνει και να διαδίδει πληροφορίες και ιδέες, με οποιοδήποτε μέσο έκφρασης και από όλο τον κόσμο».

5.3 «Λόγος Ελλανιφόρος»

Ακόμη, στη ΔΕΠΚΑ λειτουργεί ένα τμήμα εκμάθησης Ελληνικής γλώσσας και ιστορίας σε απόδημους Έλληνες του εξωτερικού με τη χρήση σύγχρονης τεχνολογίας τηλεπικοινωνιών και Ίντερνετ σε συνεργασία με το Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού. Όλη η παραπάνω προσπάθεια ονομάζεται «Λόγος Ελλανιφόρος».

Σκοπός του προγράμματος είναι η επανασύνδεση των νεαρών ελληνόπουλων του εξωτερικού με τις γλωσσικές και ιστορικές τους ρίζες.

Ο δάσκαλος στην αίθουσα τηλεδιδασκαλίας στις Σέρρες χάρις στην τηλεφωνική σύνδεση με τα παιδιά της εξ' αποστάσεως τάξης τα βλέπει και τα ακούει σε πραγματικό χρόνο. Διδάσκει το μάθημα στους μαθητές, οι οποίοι τον βλέπουν επίσης και τον ακούν στην τάξη τους και παρουσιάζει το διδακτικό υλικό απαντώντας στις ερωτήσεις των παιδιών, όπως ακριβώς μέσα σε μια παραδοσιακή τάξη. Με το πέρας της διδακτικής ώρας τα παιδιά καλούνται να απαντήσουν στις ασκήσεις, που τους έχουν δοθεί μέσω e-mail και με τον ίδιο τρόπο να τις επιστρέψουν στο δάσκαλο, ο οποίος και τις διορθώνει ανταμείβοντας τους κατάλληλα.

Τα παιδιά μαθαίνουν Ελληνικά από τη πηγή τους σταδιακά χωρίς κόπο και ευχάριστα, με ό,τι πιο σύγχρονο διαθέτει η παγκόσμια τεχνολογία. Επίσης, με

αφορμή τη μάθηση της γλώσσας έρχονται σε ζωντανή επαφή με τη σημερινή Ελλάδα, γνωρίζουν υπαρκτά ενήλικα άτομα, αλλά και παιδιά της ηλικίας τους και αποκτούν άμεσους κρίκους με το σύγχρονο Ελλαδικό παρόν. Ταυτόχρονα, διδασκόμενα το παρελθόν τους αποκτούν άρτιους και άρρηκτους δεσμούς με τις κοινές τους ρίζες και γίνονται υπερήφανα για την καταγωγή και τη γλώσσα τους.

Με αύξηση των τηλεφωνικών γραμμών και του εικονοτηλέφωνου περισσότερες της μίας τάξεις μπορούν να παρακολουθούν ταυτόχρονα το ίδιο μάθημα από διαφορετικά μέρη του πλανήτη, και συγχρόνως να έχουν οπτικοακουστική επαφή μεταξύ τους μέσω της αίθουσας διδασκαλίας στις Σέρρες.

Επίσης, πραγματοποιούνται διαγωνισμοί μεταξύ σχολείων, ανταλλαγές επισκέψεων ανάμεσα σε ελληνόπουλα γειτονικών χωρών. Επισκέψεις στις διακοπές τους στη πόλη των Σερρών, ξενάγηση τους και γνωριμία εκ του σύνεγγυς με τα πρόσωπα που ήξεραν εξ' αποστάσεως.

Επέκταση των μαθημάτων γίνεται σε ενήλικες για γλώσσα, ιστορία, νομικά θέματα απόδημων, εθνικά ζητήματα κ.λ.π

5.4 Ηλεκτρονική Τράπεζα Πληροφοριών «ΘΕΤΙΣ»

Τέλος, ο Δήμος παρέχει τις υπηρεσίες του, υποστηρίζοντας και καθοδηγώντας τους νέους της περιοχής, στη σωστή επιλογή τους για **Μεταλυκειακή και Επαγγελματική Κατάρτιση**, λειτουργώντας, από το 1996, στο Γραφείο Κοινωνικής Μέριμνας (χάρτης Νο 2), την **Ηλεκτρονική Τράπεζα Πληροφοριών «ΘΕΤΙΣ»**, Μεταλυκειακής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

Είναι γεγονός ότι από τους μαθητές/υποψηφίους σπουδαστές της περιοχής που διαγωνίζονται κάθε χρόνο για μία θέση στα Ανώτερα ή

Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, τα 2/3 περίπου των υποψηφίων δεν εισάγονται σε κάποιο Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι.

Με αυτές τις συνθήκες, την επομένη των αποτελεσμάτων, αρχίζει για τους «αποτυχόντες», ένας μαραθώνιος ανεύρεσης εναλλακτικής λύσης σπουδών:

- Ένα ποσοστό θα προσπαθήσει πάλι να εισαχθεί στα Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι. της Ελλάδας την επομένη χρονιά.
- Ένα άλλο ποσοστό από αυτούς που έχουν τη θέληση και ιδιαίτερα, την οικονομική ευχέρεια, θα ψάξουν να βρουν λύσεις για μεταλυκειακές σπουδές σε Ευρωπαϊκά κυρίως Πανεπιστήμια ή και σε Αμερικάνικα.
- Τέλος το μεγαλύτερο ποσοστό αναζητά τη λύση στην Ιδιωτική Ελληνική Μεταλυκειακή ή Επαγγελματική εκπαίδευση.

Επειδή όμως οι υποψήφιοι δεν έχουν δυνατότητες σωστής και σφαιρικής πληροφόρησης για όλες τις εναλλακτικές λύσεις που προσφέρονται στον Τομέα της Ιδιωτικής Μεταλυκειακής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα και το Εξωτερικό, επιλέγουν, τις περισσότερες φορές, όχι με σωστά κριτήρια.

Ακόμα και όταν οι υποψήφιοι και οι γονείς τους αποφασίσουν να επισκεφθούν, για να αξιολογήσουν από πρώτο χέρι, τους διάφορους εκπαιδευτικούς οργανισμούς, οι πληροφορίες που παίρνουν, είναι συνήθως αποσπασματικές και συγκεχυμένες. Έτσι, εκτός από την ταλαιπωρία που υφίστανται και το χάσιμο χρόνου, αντιμετωπίζουν και περιττά έξοδα, που πολλές φορές είναι δυσβάσταχτα για την οικογένεια.

Ο Δήμος έχει συνειδητοποιήσει πλήρως και έγκαιρα την επιτακτική ανάγκη σωστής καθοδήγησης και ολοκληρωμένης πληροφόρησης των μαθητών-υποψηφίων σπουδαστών, σχετικά με την επιλογή του Εκπαιδευτικού Οργανισμού και της ειδικότητας που τους ενδιαφέρει.

Για το λόγο αυτό, οργάνωσε το **Κέντρο Πληροφόρησης Νέων**, που σήμερα λειτουργεί ανεξάρτητα από το τμήμα Κοινωνικής Μέριμνας, στο οποίο λειτουργεί η **Ηλεκτρονική Τράπεζα Πληροφοριών «ΘΕΤΙΣ»**, η οποία προσφέρει στους νέους, άμεση, έγκυρη και οργανωμένη πληροφόρηση για όλες τις δυνατότητες **Μεταλυκειακής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης** στην Ελλάδα και το Εξωτερικό, καθώς και ολοκληρωμένο **Επαγγελματικό Προσανατολισμό**, με δυνατότητες διερεύνησης της Αγοράς Εργασίας και ανεύρεσης εργασίας, (ποια επαγγέλματα έχουν ήδη κορεσθεί και ποια όχι, ποια η διαφορά μεταξύ **ΠΕΚ, ΤΕΛ-ΤΕΣ, ΕΕΚ**, αποτελεσματικότητα αυτών, διάρκεια σπουδών, κόστος σπουδών, φερεγγυότητα του Ιδρύματος).

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει τους εξής τομείς ενημέρωσης:

- Ιδιωτική και Κρατική Μεταλυκειακή και Επαγγελματική Εκπαίδευση στην Ελλάδα.
- Τριτοβάθμια Εκπαίδευση σε Ελληνικά Πανεπιστήμια και Πανεπιστήμια του Εξωτερικού.
- Κριτήρια αξιολόγησης Ελληνικών Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών Φορέων.
- Περιγραφή Επαγγελμάτων και Δυνατότητες Ανεύρεσης Εργασίας σύμφωνα με τα δεδομένα της Εκπαίδευσης και τα ζητούμενα της Αγοράς Εργασίας.

Η Ηλεκτρονική Τράπεζα Πληροφοριών «**ΘΕΤΙΣ**», από τα τέλη του 1997 λειτουργεί και στο Υπουργείο Παιδείας με σύστημα ανοικτού κυκλώματος μεταξύ Υπουργείου-Τοπικής Αυτοδιοίκησης-Σχολείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

6. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ – ΑΠΟΨΕΙΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

6.1 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

6.1.1 Κοινωνικός Αποκλεισμός:

6.1.1.1 Τρίτη ηλικία:

Επειδή οι Δήμοι δεν έχουν οικονομική αυτοδυναμία, πρέπει να διατεθούν κονδύλια, ώστε:

❖ Τα **Κ.Α.Π.Η. να οργανωθούν** όπως στην Ευρώπη με οργανωμένα δηλαδή παρασκευαστήρια γευμάτων, αίθουσα γευμάτων - εφ' όσον δημιουργήθηκαν βάσει Οδηγίας της τότε Ε.Ο.Κ., στην οποία υπάρχουν ορισμένες προδιαγραφές ώστε να εξυπηρετούνται και οι πραγματικοί άποροι και ανήμποροι⁷, όπως οι περιθαλπτόμενοι από το Πρόγραμμα «**Βοήθεια στο Σπίτι**» και να μην είναι μόνον τόπος συγκέντρωσης υπερηλίκων, σαν καφενεία, όπως τείνουν να γίνουν τα τελευταία χρόνια.

❖ Με την ευκαιρία του Προγράμματος «**Βοήθεια στο Σπίτι**», με την ανίχνευση, διερεύνηση, καταγραφή, ταξινόμηση και συστηματική επεξεργασία των αναγκών κοινωνικής φροντίδας των ηλικιωμένων που έγινε, διαπιστώθηκε μεγάλη ανέχεια και αδυναμία αυτοσυντήρησης αυτών των ανθρώπων. Προτείνουμε λοιπόν να διατεθούν κονδύλια, ώστε να παρασχεθεί σ' αυτούς τους ανθρώπους, οργανωμένα, κυρίως στέγη, για να ζήσουν το υπόλοιπο της ζωής τους όσο γίνεται με αξιοπρέπεια.

❖ Γι' αυτούς που έχουν δική τους στέγη, να διατεθούν κονδύλια ώστε να έχουν δωρεάν παροχή υπηρεσιών από τις Δ.Ε.Κ.Ο.(Ο.Τ.Ε., Δ.Ε.Η.),

⁷ Στιάζονται στα συσσίτια των Ενοριών.

Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης-Αποχέτευσης και αντίστοιχους Οργανισμούς, εφ' όσον άλλωστε και η ονομασία τους δίνει το κοινωνικό τους πρόσωπο: **Κοινής Ωφέλειας** ονομάζονται.

6.1.1.2 Οικογένεια:

✦ Σύμφωνα με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού «περί προστασίας του παιδιού», να διατεθούν και κονδύλια για ένα **Κέντρο Προστασίας Κακοποιημένου Παιδιού**, στελεχωμένο με τις απαιτούμενες ειδικότητες προσφέροντας κατ' αυτόν τον τρόπο στα κακοποιημένα παιδιά, την δυνατότητα να ξαναβρούν μία μόνιμη κατοικία και να ζήσουν σε ένα περιβάλλον ήρεμο, με την κατάλληλη φροντίδα και προστασία, που να προσομοιάζει στα χαρακτηριστικά μιας σωστής και ολοκληρωμένης οικογένειας.

6.1.1.3 Άτομα Εξαρτημένα από Ψυχοδραστικές Ουσίες:

Τα καθημερινά προβλήματα και οι προκλήσεις της εποχής μας, οδηγούν μερικούς συνανθρώπους μας, με αδύναμο ψυχισμό, στη χρήση ψυχοδραστικών ουσιών. Διαλυμένη οικογένεια, ανεργία, έλλειψη ιδανικών, έλλειψη εργασίας, πληθωρισμός, είναι οι γενικές συνθήκες «φτώχειας» που οδηγούν στη χρήση εξαρτησιογόνων - ψυχοδραστικών ουσιών.

Αυτή η εξέλιξη προς τη «φτώχεια», έχει, μεταξύ άλλων, σαν αποτέλεσμα, να γίνουν αυτοί οι άνθρωποι, **«χωρίς καταφύγιο», «περιθωριακοί».**

Απαιτείται λοιπόν, μία σταθεροποίηση των προγραμμάτων για τους περιθωριακούς νέους, με μία αύξηση των μέσων. Αυτό σημαίνει ότι, ένα πρόγραμμα για περιθωριακούς νέους πρέπει να εφαρμόζει πολιτική και να δημιουργεί διαφόρους αγωνιστικούς χώρους, με σκοπό να αναπτύσσει δραστηριότητες, πρωταρχικής σημασίας (π.χ. αθλητισμό)⁸, που να έχουν σαν σκοπό τους τη βελτίωση της θέσεως των νέων στις διάφορες ομάδες, ούτως ώστε, αυτές, να μην είναι πλέον ανασταλτικές για την πρόοδο της κοινωνίας.

☛ Καλό θα είναι λοιπόν, να διατεθούν κονδύλια για την ίδρυση Κέντρου Στήριξης και Απεξάρτησης αυτών των συνανθρώπων μας, με εξειδικευμένους ψυχολόγους, κοινωνιολόγους, ώστε να βοηθηθούν για να γίνουν χρήσιμοι και αποδοτικοί στην κοινωνία.

☛ Να οργανωθούν Προγράμματα Κοινωνικής Ένταξης και Επαγγελματικής Κατάρτισης, βελτίωσης ειδικότητας ή και αλλαγής ειδικότητας, για νέους ανέργους, νέους που απειλούνται από την ίδια την ύπαρξη τους, μη προνομιούχους νέους, για να αποτραπούν από την παγίδα των εξαρτησιογόνων ουσιών.

Για τους πρώην χρήστες και ήδη αποτοξινωμένους:

☛ Να γίνουν οργανωμένα εργαστήρια απασχόλησης ώστε να μπορούν να εργάζονται και να πωλούν τα προϊόντα τους, για να επιβιώσουν, μέχρις ότου κατορθώσουν να ενταχθούν στην κοινωνία.

☛ Να νομοθετηθεί συνταξιοδότηση για τους αποτοξινωμένους - μετά από μακροχρόνια χρήση ώστε να μπορούν να επιβιώσουν. Γιατί, καλύτερα είναι να τους συνταξιοδοτούνται εφ' όρου ζωής, παρά να

⁸ Για να διοχετεύουν την αρνητική τους ενέργεια.

εντάσσονται σε Εργασιακό Περιβάλλον, αφού πλέον δεν μπορούν να αποδώσουν.

6.1.1.4 Άτομα Με Ειδικές Ανάγκες:

Να αναπτυχθεί η επαγγελματική κατάρτιση των Ατόμων Με Ειδικές Ανάγκες. Η δράση αυτή να συμπεριλαμβάνει, μεταξύ άλλων, μορφές κατάρτισης στο χώρο εργασίας, που να συνδέονται με ειδικές σειρές μαθημάτων για τη βελτίωση της ένταξης τους στην Αγορά Εργασίας. Και επιπλέον να δοθεί έμφαση στην λειτουργική, ψυχολογική και κοινωνική αποκατάσταση, προκαταρκτική κατάρτιση, αναβάθμιση βασικών ικανοτήτων και καλλιέργεια των ιδιαίτερων δεξιοτήτων αυτών των ανθρώπων.

6.1.1.5 Τσιγγάνικη Κοινότητα:

Για την Τσιγγάνικη Κοινότητα το σημαντικότερο που μπορεί να γίνει, συν τοις άλλοις, (οικιστική αποκατάσταση), είναι η κοινωνική τους ένταξη και η εκπαίδευση τους.

- Να διατεθούν λοιπόν κονδύλια για Προγράμματα Επαγγελματικής Κατάρτισης, Προγράμματα Σχολικής και Κοινωνικής Ένταξης τους, ώστε οργανωμένα πλέον, να τους βοηθήσουμε να ξεπεράσουν τη φοβία τους και την καχυποψία τους έναντι των «διαφορετικών» και να μπορέσουν να συνυπάρξουν στο κοινωνικό σύνολο χωρίς να μας αντιμετωπίζουν σαν «εξωτερικό κίνδυνο».

6.1.1.6 Ανεργία - Απασχόληση:

- ◆ **Να παρέχονται και να διασφαλίζονται ίσες ευκαιρίες απασχόλησης στις γυναίκες, ιδίως όσον αφορά στους τομείς κατάρτισης και την πρόσβαση σε θέσεις εργασίας με μέλλον και σε θέσεις ανωτέρων στελεχών.**

- ◆ **Να ενταχθούν στην Αγορά Εργασίας, οι νέοι κάτω των 20 χρόνων και κυρίως εκείνοι που δεν έχουν την απαραίτητη κατάρτιση ή επαρκή επαγγελματική εξειδίκευση, π.χ. με κατάρτιση σε παραδοσιακά επαγγέλματα (σκαλιστές επίπλων, μαρμάρου, πέτρας κ.λ.π.) που τείνουν να εξαφανιστούν. Απαιτείται να επικεντρωθούν, το ενδιαφέρον και οι προσπάθειες, στους νέους αυτούς που εγκαταλείπουν την σχολική εκπαίδευση και δεν έχουν, όχι μόνον απολυτήριο τίτλο αλλά ούτε καν τα βασικά προσόντα για να μπορούν να ενταχθούν αποτελεσματικά σε μία ήδη δύσκολη και ανταγωνιστική Αγορά Εργασίας.**

- ◆ **Να διατεθούν κονδύλια ώστε να αυξηθούν οι γεωργικές και οι αγροτουριστικές δραστηριότητες και η απασχόληση των νέων σε αυτές, για να μειωθούν η εγκατάλειψη της υπαίθρου από τους νέους, η ραγδαία αυξανόμενη ανεργία που πλήττει τον αγροτικό πληθυσμό και ο αριθμός των νεαρών αυτών ατόμων που βρίσκονται σε αβέβαιη κατάσταση και συνεχώς αυξανόμενη απομόνωση.**

Με λίγα λόγια να ενισχυθεί η επαγγελματική ένταξη των νέων, η επανένταξη των ανέργων μακράς διάρκειας με την ανάλογη κατάρτιση τους σε καινούργιες εξειδικεύσεις. Και το σημαντικότερο, να δοθούν **εχέγγυα** για την ενίσχυση του μεγαλύτερου πόρου της κοινωνίας δηλαδή των νέων, για την πάταξη της ανεργίας τους και κατά συνέπεια του κοινωνικού αποκλεισμού τους.

6.1.1.7 Γυναίκες

Να διατεθούν κονδύλια για την δημιουργία Ξενώνα όπου θα φιλοξενοούνται οι κακοποιημένες γυναίκες και τα παιδιά τους σε περιόδους κρίσης του προβλήματος και μέχρι να βρεθεί μία ουσιαστική λύση. Έτσι θα υπάρχει ανεξαρτησία της δράσης του «Σπιτιού της Γυναίκας» από τη διαθεσιμότητα δωματίων σε ξενοδοχεία της πόλης, που όσο φιλότιμες προσπάθειες και αν καταβάλουν για να βοηθήσουν δεν είναι αρκετές.

Με τη δημιουργία του Ξενώνα θα μεταφερθεί το γραφείο που εφαρμόζει το πρόγραμμα σε κοντινό κτίσμα και θα δημιουργηθεί ένα συγκρότημα υπηρεσιών που θα εξυπηρετούν τον ίδιο σκοπό, την υποστήριξη δηλαδή των γυναικών με προβλήματα που προαναφέρθηκαν.

6.1.2 Περιβάλλον:

Η μέχρι τώρα αλόγιστη διαχείριση του περιβάλλοντος οδήγησε στην υποβάθμιση του. **Η ελαχιστοποίηση της περιβαλλοντικής υποβάθμισης είναι υποχρέωση όλων μας.**

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση βρίσκεται μπροστά στην ανάγκη επίλυσης μιας σειράς περιβαλλοντικών προβλημάτων. Ο αρχικός στόχος θα πρέπει να είναι η αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης του περιβάλλοντος και ακολούθως η αξιολόγηση της σπουδαιότητας των προβλημάτων.

Στο Νομό Σερρών, το 1995, η λίμνη Κερκίνη, ο Λαϊλιάς, το όρος Κερδύλλια, ο ποταμός Στρυμόνας και στα όρια της πόλης, ο Αϊ Γιάννης (οικισμός), αναγνωρίστηκαν ως **Τόποι Κοινοτικού Ενδιαφέροντος** και επί πλέον η λίμνη Κερκίνη, και ως **Ειδική Ζώνη Προστασίας** προστατευόμενη από την Διεθνή Σύμβαση RAMSAR (1971).

Ανθρώπινες δραστηριότητες όμως, όπως η εντατικοποίηση της γεωργίας, η αλιεία, το κυνήγι, τα βοσκοτόπια, η υλοτομία, ο τουρισμός, τα αποξηραντικά έργα, τα λιπάσματα, τα απόβλητα, η αυθαίρετη δόμηση, η απορροή παρασιτοκτόνων και λιπασμάτων και η χρήση ζιζανιοκτόνων και η ύπαρξη λατομείων άσβεστου, μαρμάρων και άλλων αδρανών υλικών καθώς και λιγνιτωρυχείων αλλοιώνουν την οικολογική και υποβαθμίζουν το περιβάλλον των παραπάνω περιοχών.

6.1.2.1 Εξόρυξη ορυκτών:

Η εξόρυξη των ορυκτών πόρων (Λαϊλιάς), εκτός της επίδρασης που έχει στη γη, στο νερό και στον αέρα, στην περιοχή του λατομείου και του λιγνιτωρυχείου αντίστοιχα, μπορεί να επιβαρύνει την ατμόσφαιρα και να υποβαθμίσει περιβαλλοντικά και περιοχές πέρα από τις εκσκαφές.

✱ Πρέπει λοιπόν να δίνεται προσοχή στη μείωση της σκόνης,

καταβρέχοντας τους δρόμους και τις περιοχές που παράγουν τη σκόνη (Φιλιππίδης 1996).

✖ Οι υδατικοί πόροι είναι ιδιαίτερα επιρρεπείς στην υποβάθμιση, γι' αυτό πρέπει η αποστράγγιση να ελέγχεται. Διάφορα ορυκτά και μέταλλα μπορούν να συγκεντρωθούν στο νερό, στο έδαφος ή στα φυτά και όντας συνήθως τοξικά είναι δυνατόν να προκαλέσουν ασθένειες στους ανθρώπους και στα ζώα (Φιλιππίδης 1996).

✖ Πρέπει επομένως να κατασκευάζονται τάφροι που να συλλέγουν αυτές τις απορροές, που δυστυχώς μειώνουν μόνον αλλά δεν εξαλείφουν το πρόβλημα μεταφοράς και διασποράς των ορυκτών (Φιλιππίδης 1996).

6.1.2.2 Αποκατάσταση του περιβάλλοντος:

Μετά το τέλος της κάθε μορφής επέμβασης στο φυσικό περιβάλλον πρέπει να αποκαθίσταται η ποικιλομορφία του και η ποιότητα του.

- Με επικάλυψη με φυτική γη, δενδροφυτεύσεις, πλήρωση με αδρανή υλικά ή νερό κ.λ.π. (Φιλιππίδης 1996). Η αποκατάσταση του τοπίου με αναδάσωση μειώνει σημαντικά τη διασπορά ορυκτών και ιχνοστοιχείων στο νερό, στα εδάφη και στην ατμόσφαιρα(Φιλιππίδης 1996).
- Μετά την εξόρυξη, οι εσωτερικές και εξωτερικές αποθέσεις των στερίων υλικών και των στερεών αποβλήτων με κατάλληλη ανάμιξη εδάφους και αλκαλικών υλικών, μπορούν να μετατραπούν σε γεωργικά εδάφη.
- Εγκαταλειμμένα λατομεία να μετατραπούν σε οργανωμένους χώρους αναψυχής και αθλητικά κέντρα και οι υπόγειες εκμεταλλεύσεις να μετατραπούν σε χώρους αποθήκευσης.

6.1.2.3 Γενικές προτάσεις:

Η κατασκευή των μεγάλων και μικρών αναπτυξιακών έργων απαιτεί τη σύνταξη Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.), με συνεργασία πολλών κλάδων επιστημόνων (Βιολόγων, Γεωλόγων, Γεωπόνων, Κτηνιάτρων, Μηχανικών, Περιβαλλοντολόγων, κ. λ. π.) για να αποφευχθεί η άναρχη δόμηση και κατά συνέπεια η επιβάρυνση και καταστροφή του περιβάλλοντος.

Γι' αυτό:

- Να ληφθεί μέριμνα για τη δημιουργία κατάλληλης υποδομής στην Πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση ώστε να αναλάβει

αρμοδιότητες σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος.

✦ **Να καθιερωθούν Προγράμματα Κατάρτισης για τα Στελέχη της Δημόσιας Διοίκησης που στα πλαίσια των καθηκόντων τους παρεμβαίνουν και σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και μάλιστα η Κατάρτιση Στελεχών να είναι πρώτη προτεραιότητα.**

✦ Ο Νόμος πλαίσιο 1650/85, που αποτέλεσε τη βάση για όλη την νεώτερη περιβαλλοντική νομοθεσία, αναφέρει τη σύσταση Ειδικών τοπικών Κλιμακίων Ελέγχου της ρύπανσης, τα οποία όμως έχουν συγκροτηθεί από υπαλλήλους των κατά τόπους Υπηρεσιών και εκτελούν αυτούς τους ελέγχους παράλληλα με τα άλλα καθήκοντα τους. **Είναι επιτακτική η ανάγκη** επομένως, τα Κλιμάκια αυτά **να πλαισιωθούν από επιστήμονες αντίστοιχων ειδικοτήτων.** (Γκότση Ε.)

Η ρύπανση είναι απόκλιση από τη φυσική κατάσταση και είναι βλαπτική για τον άνθρωπο, τα ζώα, τα φυτά και τα φυσικά υλικά που χρησιμοποιεί ο άνθρωπος π.χ. το νερό. Και επειδή ο άνθρωπος είναι εκείνος που ρυπαίνει περισσότερο το περιβάλλον με τις διάφορες παρεμβάσεις του και με τα απορρίμματα, βιομηχανικά, αστικά και αγροτικά, με τα γεωργικά φάρμακα,

Πρέπει:

❑ **Να δημιουργηθούν Χώροι Υγειονομικής Ταφής με προδιαγραφές (σχέδιο διευθέτησης του χώρου διάθεσης) για τα επικίνδυνα βιομηχανικά απόβλητα.**

❑ **Να επιβάλλεται πρόστιμο με αυστηρή νομοθεσία.**

❑ **Να δοθούν κίνητρα με νομοθεσία στους πολίτες για τη μείωση της ρύπανσης του περιβάλλοντος.**

Δ Η ανακύκλωση θεωρείται καλή λύση επεξεργασίας απορριμμάτων και πρέπει να εφαρμόζεται από τους Δήμους.

Στο Νομό Σερρών ξεκίνησε μία προσπάθεια για την ίδρυση ενός Κεντρικού Φορέα με την σύμπραξη και την οικονομική συμβολή των Δήμων και Κοινοτήτων, σε επίπεδο Εδαφικών Περιφερειών του Νομού, για την αποκομιδή των απορριμμάτων, τη μεταφορά σε Μεταφορτωτικούς Σταθμούς και την τελική Διαχείριση των Απορριμμάτων στις εγκαταστάσεις του Φορέα, με σκοπό την ανακύκλωση χρήσιμων υλικών ώστε να περιορίζονται οι ποσότητες των απορριμμάτων προς διάθεση στους Χώρους Υγειονομικής Ταφής.

Επιβάλλεται:

☑ Η εκπαίδευση των γεωργών στην εφαρμογή εναλλακτικών μεθόδων φυτοπροστασίας και στην ορθή χρήση των γεωργικών φαρμάκων.

☑ Έλεγχος πιο συστηματικός στα γεωργικά προϊόντα και τα νερά για υπολείμματα γεωργικών φαρμάκων αλλά και για αυστηρότερη εφαρμογή της νομοθεσίας που καθορίζει τα θέματα αυτά.

Επειδή όλα όσα αναφέρθηκαν για την προστασία του περιβάλλοντος είναι πρόσκαιρες λύσεις, **επιβάλλεται** η αναγνώριση και καθιέρωση της Αειφόρου Ανάπτυξης **παγκόσμια**. Διότι είναι πρωταρχική ανάγκη είναι η διασφάλιση της ζωής. Γι' αυτό το λόγο η αξιοποίηση των φυσικών πόρων πρέπει να γίνεται με τρόπο ώστε να ωφελούνται τόσο η σημερινή γενιά όσο και οι μελλοντικές. Δεν υπάρχει πλέον το δίλημμα: **Ανάπτυξη ή Περιβάλλον**. Πρέπει να συγχρονιστούν και να συνυπάρξουν.

6.1.3 Διάφορα:

Οι άνθρωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, εκείνο που ζητούν, για να έχει οικονομική αυτοδυναμία η Τοπική Αυτοδιοίκηση, ώστε να έχει την δυνατότητα να προσφέρει ουσιαστικό κοινωνικό και πολιτιστικό έργο, είναι, να αλλάξει το μέτρο χρηματοδότησης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, δηλαδή, να μην γίνεται βάσει πληθυσμού όπως γίνεται τώρα, βάσει απογραφής, επειδή όλοι οι κάτοικοι των πόλεων είναι δημότες Κοινοτήτων και όταν γίνεται απογραφή πληθυσμού απογράφονται στις Κοινότητες που ανήκουν, με αποτέλεσμα, οι χρηματοδοτήσεις να γίνονται, όχι βάσει του πραγματικού πληθυσμού κατοίκων αλλά βάσει των εγγεγραμμένων Δημοτών και συνεπώς είναι ανεπαρκείς, ακόμη και για τα έργα άμεσης ανάγκης, όπως ύδρευσης και αποχέτευσης και για την παροχή υπηρεσιών καθαριότητας.

Διότι με την τελευταία απογραφή του Μαρτίου του 2001, ο πληθυσμός της πόλης φάνηκε ότι ήταν της τάξης των 80.000 κατοίκων ενώ ο πραγματικός πληθυσμός είναι, της τάξης των 150.000 κατοίκων.

6.2 ΑΠΟΨΕΙΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η «φτώχεια» είναι ένα μεγάλο πρόβλημα που πλήττει τις σημερινές κοινωνίες και που η σύγχρονη πολιτική θέλει να την αγνοεί ευρέως, όχι μόνον στην Ελλάδα.

Δεν υπάρχουν προς στιγμήν συγκεκριμένες πληροφορίες, για τις αιτίες και τα αποτελέσματα, δεδομένου ότι δεν υπάρχουν ακόμη συστηματικές εργασίες έρευνας για την «φτώχεια», όπως στις Αγγλοσαξονικές χώρες.

Εν τούτοις είναι φανερό ότι, υπάρχει μία σχέση μεταξύ της «νέας φτώχειας» και της ανεργίας των νέων, της επιδίωξης ευρέσεως εργασίας και εξειδίκευσης, στις τελευταίες δεκαετίες και της απογοήτευσης.

Κατά γενικό κανόνα, η φτώχεια είναι πολλαπλή.

«Δεν είναι μόνο φτώχεια από πλευράς εσόδων για τους νέους και τις υπόλοιπες κοινωνικές ομάδες, συμπεριλαμβανομένης και της Τσιγγάνικης Κοινότητας, αλλά και από έλλειψη προοπτικών, επαγγελματικών και κατά συνέπεια και κοινωνικών, φτώχεια από έλλειψη προτύπων, ιδανικών και στόχων, που οδηγεί, μεταξύ των άλλων, σε μια μιζέρια και αδράνεια, όσον αφορά στο κοινωνικό πλαίσιο, με δεδομένα τα όρια δυνατοτήτων συμμετοχής τους στην κοινωνική ζωή. Αυτό επισύρει ψυχολογικές και κοινωνικές συνέπειες και ως επί το πλείστον, μία πρόοδο της φτώχειας.

Η «φτώχεια», όπως είναι φυσικό, αντιπροσωπεύει και ένα δεύτερο εμπόδιο: την πραγματική είσοδο στην ενεργό ζωή συγχρόνως με την έλλειψη Επαγγελματικής Κατάρτισης που διακόπτεται πολλές φορές και για πολλούς γίνεται αζεπέραστο εμπόδιο.

Οι συνέπειες αυτού του προβλήματος στην κοινωνία, ήδη άρχισαν να δίνουν τα πρώτα δείγματα τους και έχει διαπιστωθεί ότι πρέπει να

βρεθεί άμεσα λύση εάν ένα σημαντικό τμήμα μιας γενεάς δεν έχει πρόσβαση στην Αγορά Εργασίας, για μία κοινωνία σαν τη δική μας, που προσδιορίζεται πριν απ' όλα από την εργασία και από τη συμμετοχή στην ενεργό ζωή. Διότι με την εργασία καλλιεργούνται η αυτοπειθαρχία, η αυτογνωσία, η συνέπεια, η ανάπτυξη κοινωνικών σχέσεων, η καταξίωση, η ανταμοιβή.» (Γκότση Ε., βλέπε βιβλιογραφία 10).

Μεγάλη η ευθύνη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην εφαρμογή και ανάπτυξη Κοινωνικής Πολιτικής, για τον λόγο ότι είναι, αφ' ενός η Κεντρική Εξουσία σε μικρογραφία που πρέπει να ανταποκρίνεται σε όλα τα αιτήματα και τις ανάγκες των πολιτών και αφ' ετέρου το οικείο περιβάλλον των ανθρώπων, στο οποίο προστρέχουν ανά πάσα στιγμή.

Η προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μας αφορά όλους. Όλοι πρέπει να συμβάλλουμε σε αυτό. Οι μεγάλοι για να δώσουν κίνητρα και στόχους στους νεώτερους και οι νεώτεροι για να νοιώσουν τη χαρά, την ικανοποίηση της προσφοράς και της συμμετοχής σε μία κοινωνία ελευθερίας, ισότητας, αλληλεγγύης, όπου όλοι οι πολίτες έχουν αξία, συνυπάρχουν, συμμετέχουν, δημιουργούν.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση δίνει το στίγμα ενός διαδραστικού τριγώνου Ειρήνης, Ανάπτυξης, Δημοκρατίας. Εάν δεν υπάρχει ελευθερία σκέψης και ενεργειών, δεν υπάρχει ανάπτυξη, επομένως και Κοινωνική Πολιτική και κατά συνέπεια **βιάζονται τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.**

Το ΝΑΙ στην κοινωνική αλληλεγγύη, την αλληλοαποδοχή και την εδραίωση των δικαιωμάτων του ανθρώπου **πρέπει να είναι το ιδεώδες όλων των μελών μιας κοινωνίας,** πράγμα το οποίο, ενισχύει τους συνανθρώπους μας, έτσι ώστε:

**ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΤΟΥ ΚΑΘΕΝΟΣ ΝΑ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΚΑΠΟΤΕ
ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ**

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση συνεπώς, συμβάλλει σημαντικά στην επίτευξη αυτής της αλλαγής προσανατολισμού, επενδύοντας στην εκπαίδευση, τόσο στα αρχικά στάδια της τρυφερής ηλικίας των παιδιών, όσο και στην **δια βίου εκπαίδευση**, για να καταπολεμήσει τον Κοινωνικό Αποκλεισμό και την περιθωριοποίηση των λεγομένων «**Ομάδων Υψηλού Κινδύνου**», όπως είναι οι επαναπατρισθέντες οικονομικοί πρόσφυγες Ελληνοπόντιοι, οι Τσιγγάνοι, οι χρήστες εξαρτησιογόνων - ψυχοδραστικών ουσιών, οι νέοι άνεργοι, οι άνεργες γυναίκες, με σκοπό να τους εντάξει στο ήδη υπάρχον Κοινωνικό και Επαγγελματικό Περιβάλλον. Γι'αυτό το σκοπό, πραγματοποιούνται τα Προγράμματα Κατάρτισης, με έδρα την **Δημοτική Επιχείρηση Επαγγελματικής Κατάρτισης(Δ.Ε.Ε.Κ.)** (χάρτης Νο 5).

Βέβαια βρισκόμαστε μόνο στην αρχή. Απομένουν ακόμη πολλά να γίνουν, π.χ. η περίπτωση των **Τσιγγάνων**, οι οποίοι αποτελούν μία δύσκολη περίπτωση «**Ομάδας Υψηλού Κινδύνου**», με σοβαρά προβλήματα όπως την κοινωνική ένταξη τους (χάρτης Νο 3), εργασία, εκπαίδευση (χάρτες Νο 2, 3), διότι αυτή η κοινωνική ομάδα, θέλει να διατηρήσει τα δικά της χαρακτηριστικά, κοινωνικά και κυρίως πολιτιστικά και δυσπιστεί για την κοινωνική της ένταξη, από φόβο μήπως και αλλοιωθούν αυτά τα χαρακτηριστικά της.

Οι προστριβές τους με τους άλλους, τους «**διαφορετικούς**», η φοβία τους και η καχυποψία τους, τους ανάγκασαν να δημιουργούν «**γκέτο**», για ασφάλεια ουσιαστικά και όχι λόγω κουλτούρας, όπως θέλουν να δίνουν την εντύπωση, γιατί και αυτοί μεταξύ τους δεν συνυπάρχουν πάντα ειρηνικά, όντας διαφορετικές φυλές και έχοντας τις μεταξύ τους διαφορές. Παρ' όλες τις διαφορές τους, σε δύσκολες στιγμές, τις παραβλέπουν και **συσπειρώνονται «στο γκέτο»** έναντι «**του εξωτερικού κινδύνου**». Έτσι αποκτούν μεγαλύτερη δύναμη και είναι πράγματι κίνδυνος για το κοινωνικό σύνολο.

Γι'αυτό η προοπτική του «ΔΙΚΤΥΟΥ ROM» θα πρέπει να είναι, όχι μόνον η οικιστική αποκατάσταση των Τσιγγάνων αλλά και η κοινωνική τους ένταξη, ώστε να αναμειχθούν με το κοινωνικό σύνολο, με σκοπό να αποδυναμωθούν.

Εξίσου δύσκολες περιπτώσεις από τις «Ομάδες Υψηλού Κινδύνου», αποτελούν οι χρήστες εξαρτησιογόνων - ψυχοδραστικών ουσιών, οι άνεργες γυναίκες και οι νέοι άνεργοι.

Είναι εύκολο να διαπιστώσουμε ότι, μερικές ομάδες ανθρώπων έχουν χτυπηθεί ιδιαίτερα από την «φτώχεια». Οι ειδικοί μιλούν, για παράδειγμα, για μία «θηλυκοποίηση», αν μπορούμε να την ονομάσουμε έτσι, της φτώχειας, δηλαδή που έχει αντίκτυπο στις γυναίκες, αλλά διαπιστώνεται ότι, οι νέοι χωρίς ειδίκευση και με διακεκομμένη εκπαίδευση είναι οι περισσότερο «χτυπημένοι».

Έχει γίνει συνείδηση ότι, κάθε μέρα και περισσότερο, οι νέοι είναι αυτοί που βρίσκονται στο ελάχιστο υπαρξιακό όριο: Μια καινούργια γενεά «φτωχών νέων», ηλικίας 18 έως 35 χρόνων, βλέπει το φως της ημέρας, που χρήζει άμεσης παρέμβασης και φροντίδας.

Επίσης, οι πρώην φυλακισμένοι είναι καταδικασμένοι σε ανεργία λόγω του ότι, με το αδίκημα που διέπραξαν, έκαναν τον Νόμο να στραφεί εναντίον τους.

Είναι δύσκολο το έργο και μεγάλη η ευθύνη που επωμίζεται ο Δήμος αλλά ευελπιστεί ότι θα πετύχει τους αρχικούς του στόχους, γιατί σκοπός του είναι να βοηθήσει τον συνάνθρωπο και είναι γνωστό ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν αποτελεί ακόμη τον κύριο Φορέα Άσκησης Κοινωνικής Πολιτικής.

Πιστεύεται όμως ότι, με καταξιωμένους συνεργάτες, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του κάθε προγράμματος, καθώς και με την συνεργασία των Κοινωνικών Φορέων, θα προσφερθεί στους πολίτες-πάντα στο μέτρο των δυνατοτήτων της Τ.Α.- το στήριγμα, σε όποια δυσκολία αντιμετωπίζουν, γιατί όλοι έχουν δικαίωμα στην αξιοπρεπή διαβίωση (Άρθρα 1, 22, 25).

Κανένας άνθρωπος ή Υπηρεσία ή και Έθνος δεν είναι εξουσιοδοτημένοι να οικειοποιούνται ή και να αντιπροσωπεύουν τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Πρέπει λοιπόν, να γίνει συνείδηση σε όλους μας και ιδιαίτερα στα νέα παιδιά ότι η κοινωνική αλληλεγγύη και η αλληλοαποδοχή είναι υπόθεση όλων μας και του καθενός ξεχωριστά και επομένως πρέπει όλοι μας να συμμετέχουμε στα δρώμενα, τόσο της Τοπικής όσο και της Παγκόσμιας Κοινότητας, ενεργά.

Δεν αρκούν επομένως οι διθύραμβοι για να εφαρμοστεί η Κοινωνική Πολιτική. Επιβάλλεται να επενδύσουμε στην πρόνοια, ώστε να καταστείλουμε τα υπάρχοντα προβλήματα ποιότητας ζωής, να ελαττώσουμε τα μεταναστευτικά ρεύματα-τα τελευταία χρόνια οξύνθηκε το πρόβλημα της εσωτερικής μετανάστευσης-να ευνοήσουμε την ενδογενή ανάπτυξη και την διακίνηση γνώσεων, να απαλύνουμε τις κοινωνικές ανισότητες, να υποστηρίξουμε πολιτιστικές ταυτότητες.

Για την επίτευξη αυτού του σκοπού πρέπει να ενισχυθεί η Κοινωνική Πολιτική, με χρήμα, με προσωπική εργασία, με γνώσεις, για την ανάπτυξη του πολιτισμού που περικλείει την διατήρηση του συνόλου των παραδόσεων, σκέψεων, τρόπων έκφρασης, ενθυμίων, επιθυμιών, ονείρων, εμπειριών και του οποίου η υπέρτατη έκφραση είναι η καθημερινή συμπεριφορά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

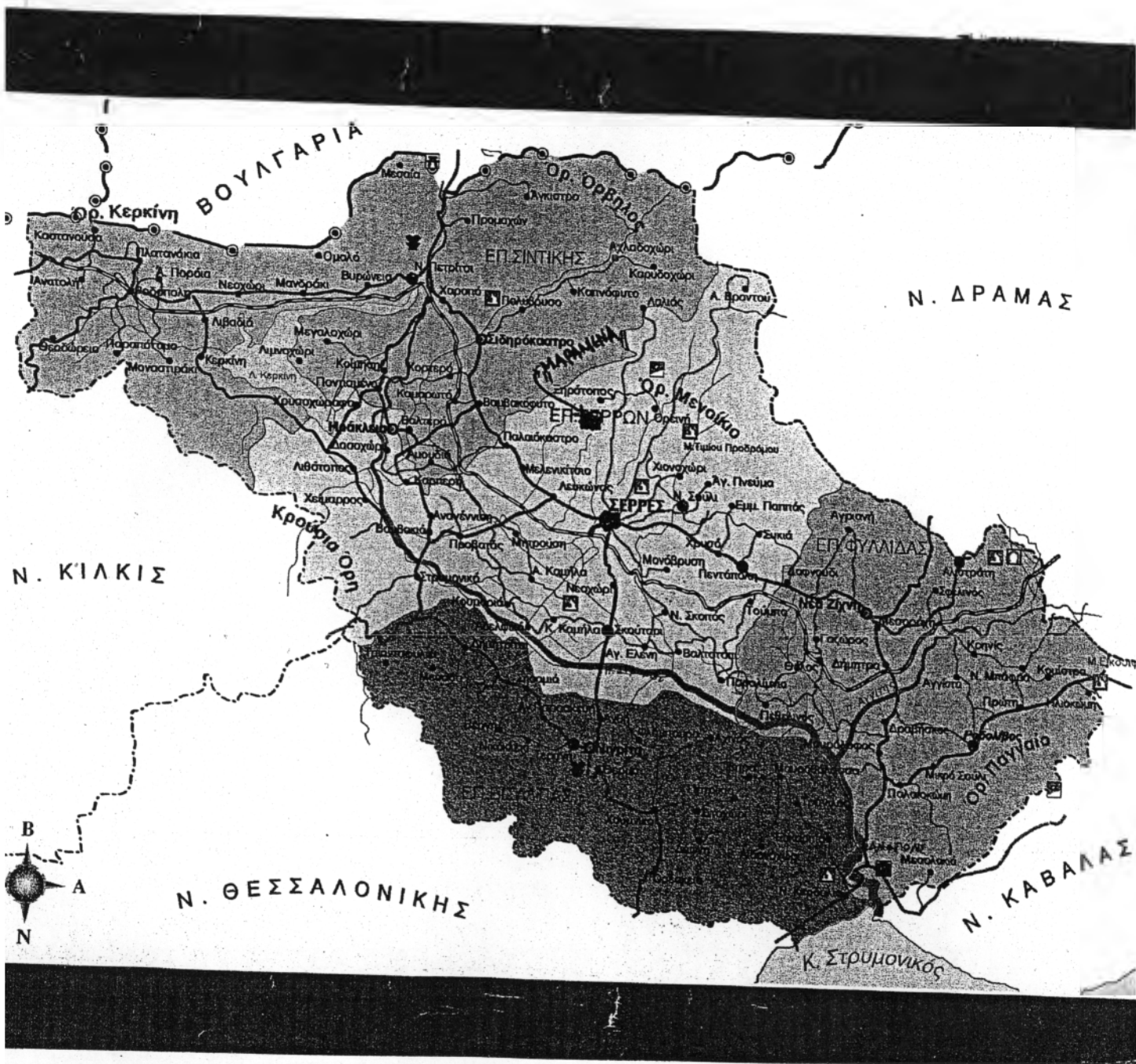
1. *Τα ανθρώπινα δικαιώματα – τι εννοούμε*, Αθήνα, Έκδοση του ελληνικού τμήματος της Διεθνούς Αμνηστίας, 1985, σελ. 9-17
2. Φιλίππιδης Α., *Ορυκτοί πόροι και Περιβάλλον. Σημειώσεις για το μάθημα «Περιβαλλοντική Γεωλογία»*, Θεσσαλονίκη, Υπηρ. Δημοσ. Α.Π.Θ., 1996, σελ. 52.
3. Μυλόπουλος Γ., *Περιβαλλοντική Διαχείριση – Αειφόρος (Βιώσιμη)*, 1996
4. Ανάπτυξη, Πρακτικά Δημερίδας για το Περιβάλλον, 16-17 Φεβρουαρίου σελ. 21-30, Δράμα.
5. Redclift, MR, 1993 *Sustainable Development : Needs, Values, Rights, Environmental Values*, (2), ρ. 3-20, The Write Horse Press, Cambridge, U.K.
6. Ogilire, K. 1995. *Environmental Sustainability in the Ontario Government*, York University.
7. WCED (World Commission for Environment & Development) 1987. *Our Common Future*, Oxford University Press.
8. Γενική Διάσκεψη της UNESCO, 18η Σύνοδος, «Μελέτη των μεγάλων προβλημάτων της ανθρωπότητας», παρ. 18, 19 Νοεμβρίου 1974, Παρίσι.
9. Γκότση Ε., *Η Εκπαίδευση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και την Ειρήνη και η συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης*, Θεσσαλονίκη, Μάιος, 1998.
10. Γκότση Ε., *Η Πενία σε μια Πλούσια Χώρα*, Βόννη, Δεκέμβριος, 1989.

ΠΗΓΕΣ

1. Ιστοσελίδες Internet.
2. Λογοδοσία Δημάρχου Σερρών έτους 2002.
3. Δελτία Τύπου για την δράση των Προγραμμάτων «Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών», «Το Σπίτι τη Γυναίκας».
4. Σχέδιο περιγραφής της δράσης «Βοήθεια στο Σπίτι».
5. Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Δράσης της UNESCO.
6. Οικουμενική Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.
7. Προσωπικές Συνεντεύξεις με υπεύθυνους των Φορέων, Τμημάτων και Γραφείων που αναφέρονται στην εργασία.

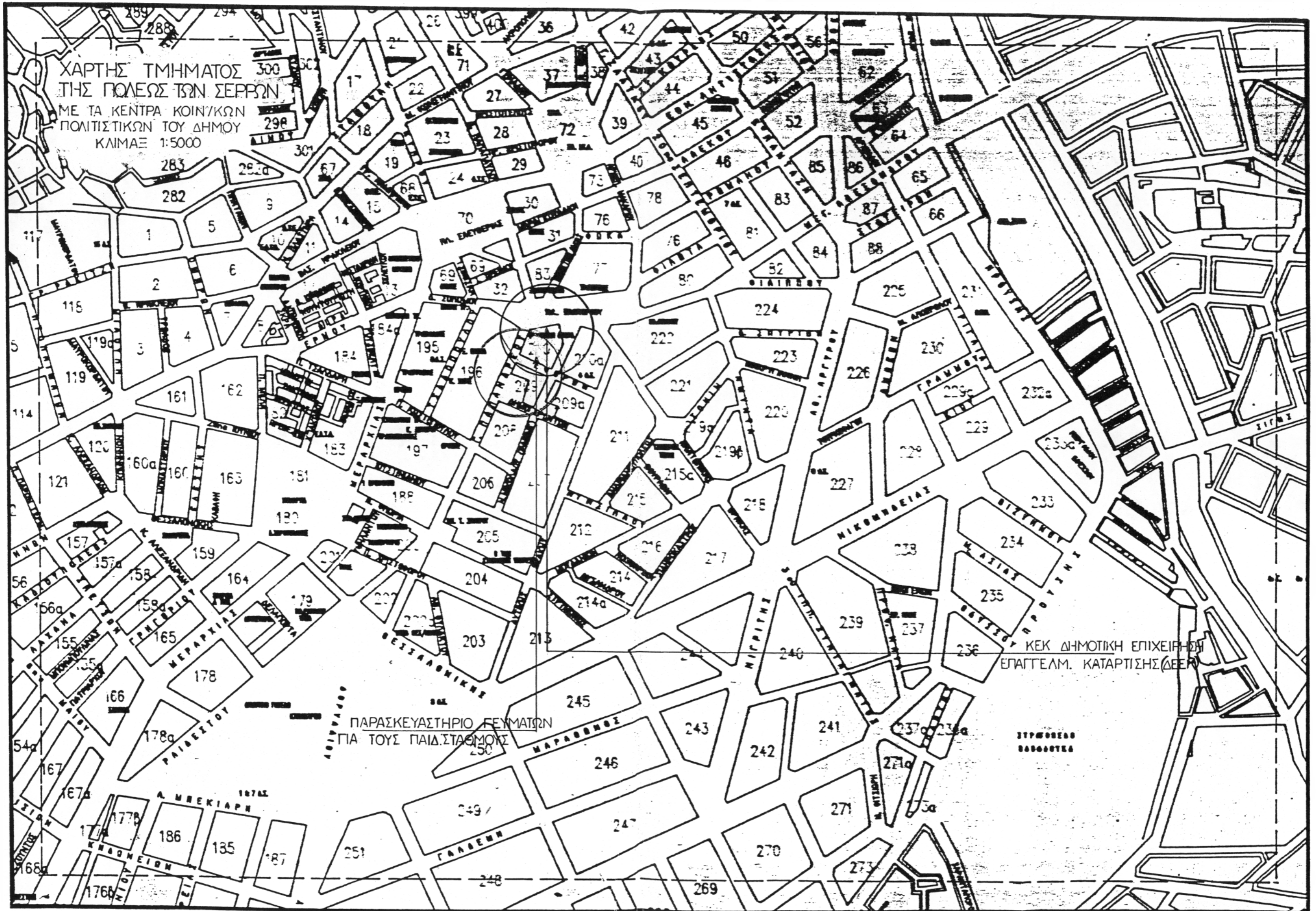
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ
 ΓΡΑΦ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
 ΜΕΡΙΜΝΑΣ
 ΜΕΡΑΡΧΙΑΣ 1
 ΣΕΡΡΕΣ

ΧΑΡΤΗΣ Ν. ΣΕΡΡΩΝ
 ΜΕ ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΩΝ ΟΜΟΡΩΝ ΝΟΜΩΝ
 &
 ΤΙΣ ΕΠΑΡΧΙΕΣ ΤΟΥ

ΧΑΡΤΗΣ № 1

ΚΛΙΜΑΞ 1:300.000

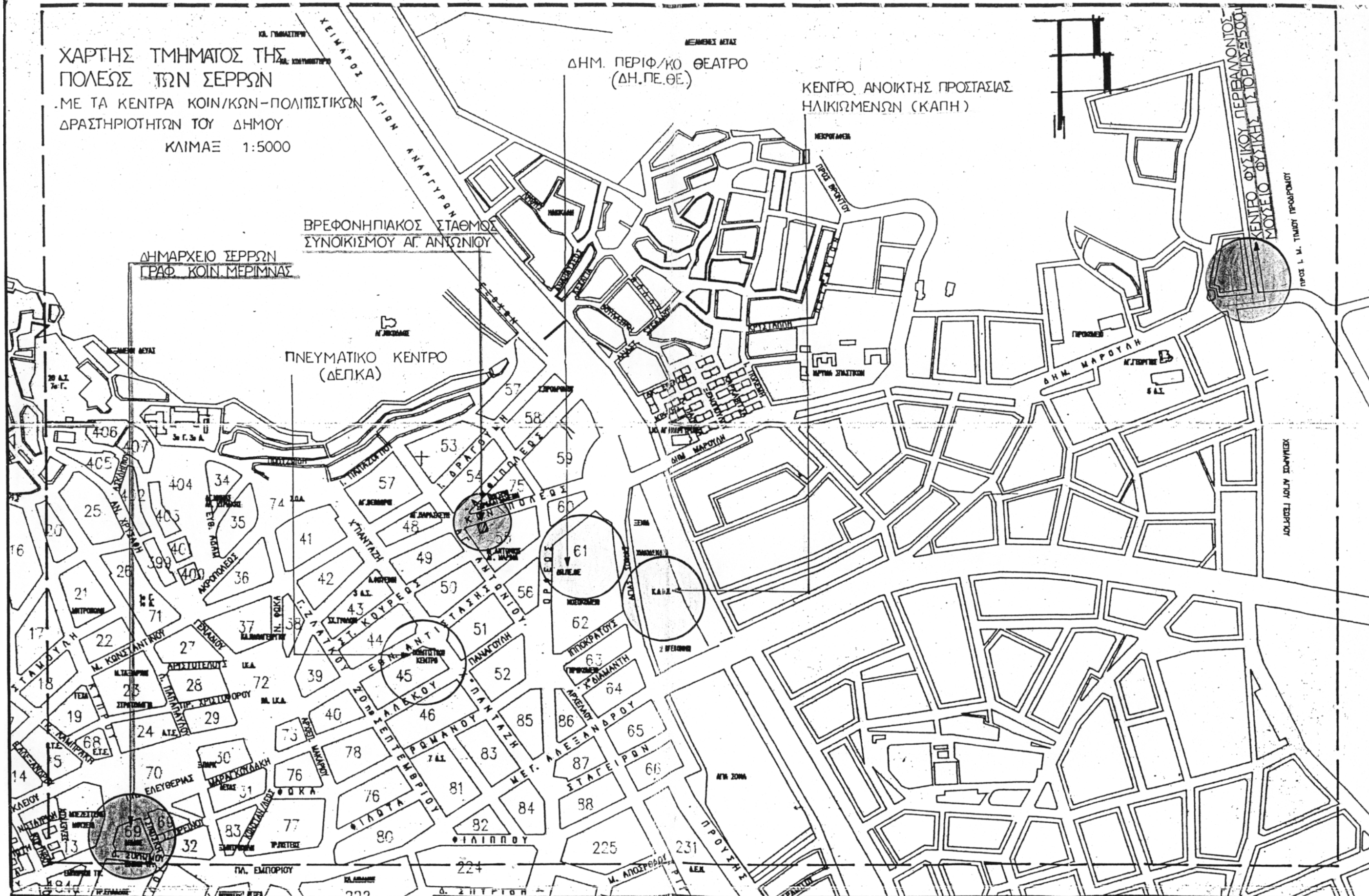

ΧΑΡΤΗΣ ΝΕ 5

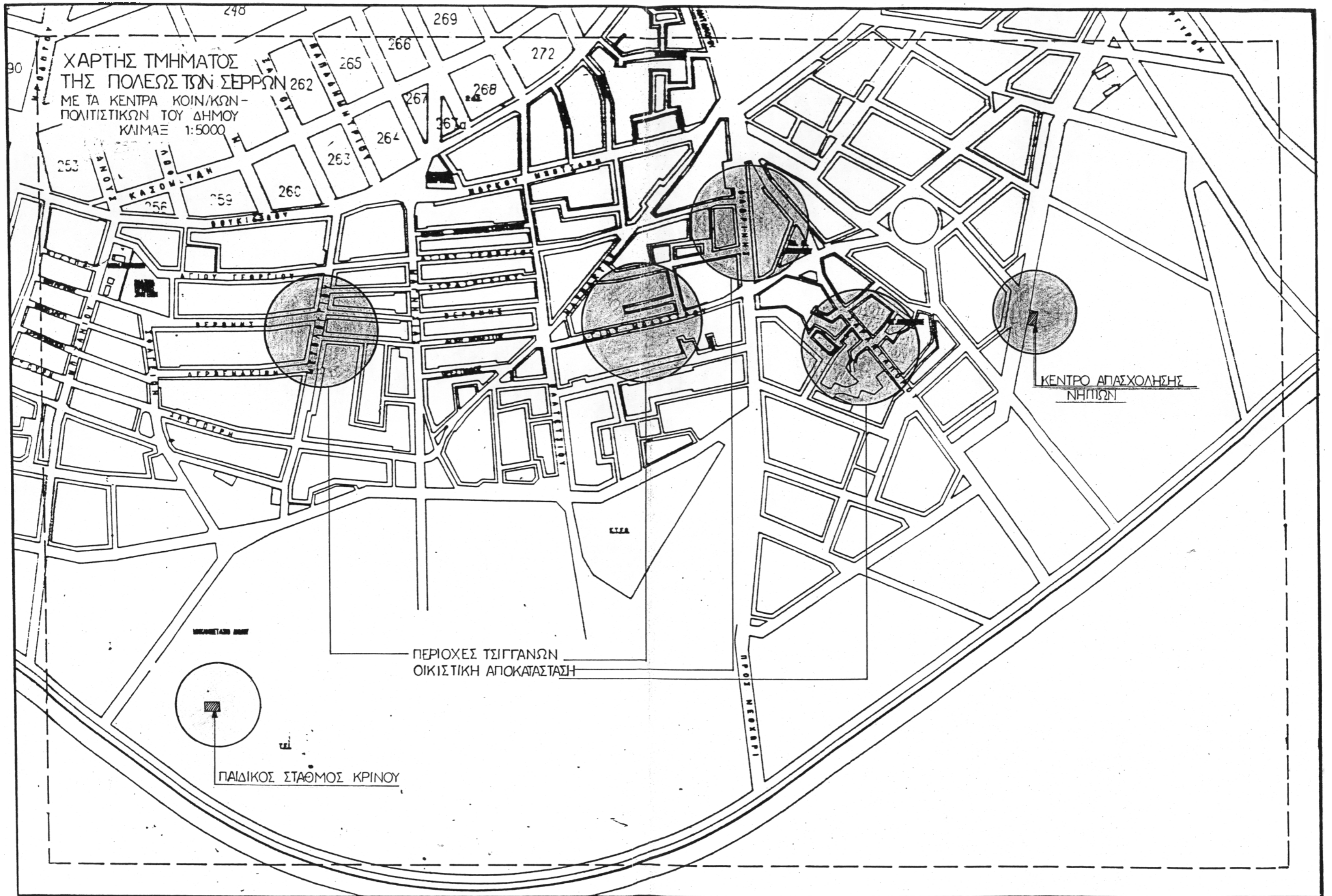
ΧΑΡΤΗΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ
ΠΟΛΕΩΣ ΤΩΝ ΣΕΡΡΩΝ

ΜΕ ΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΚΟΙΝ/ΚΩΝ-ΠΟΛΙΤΕΥΣΕΩΣ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

ΚΛΙΜΑΞ 1:5000

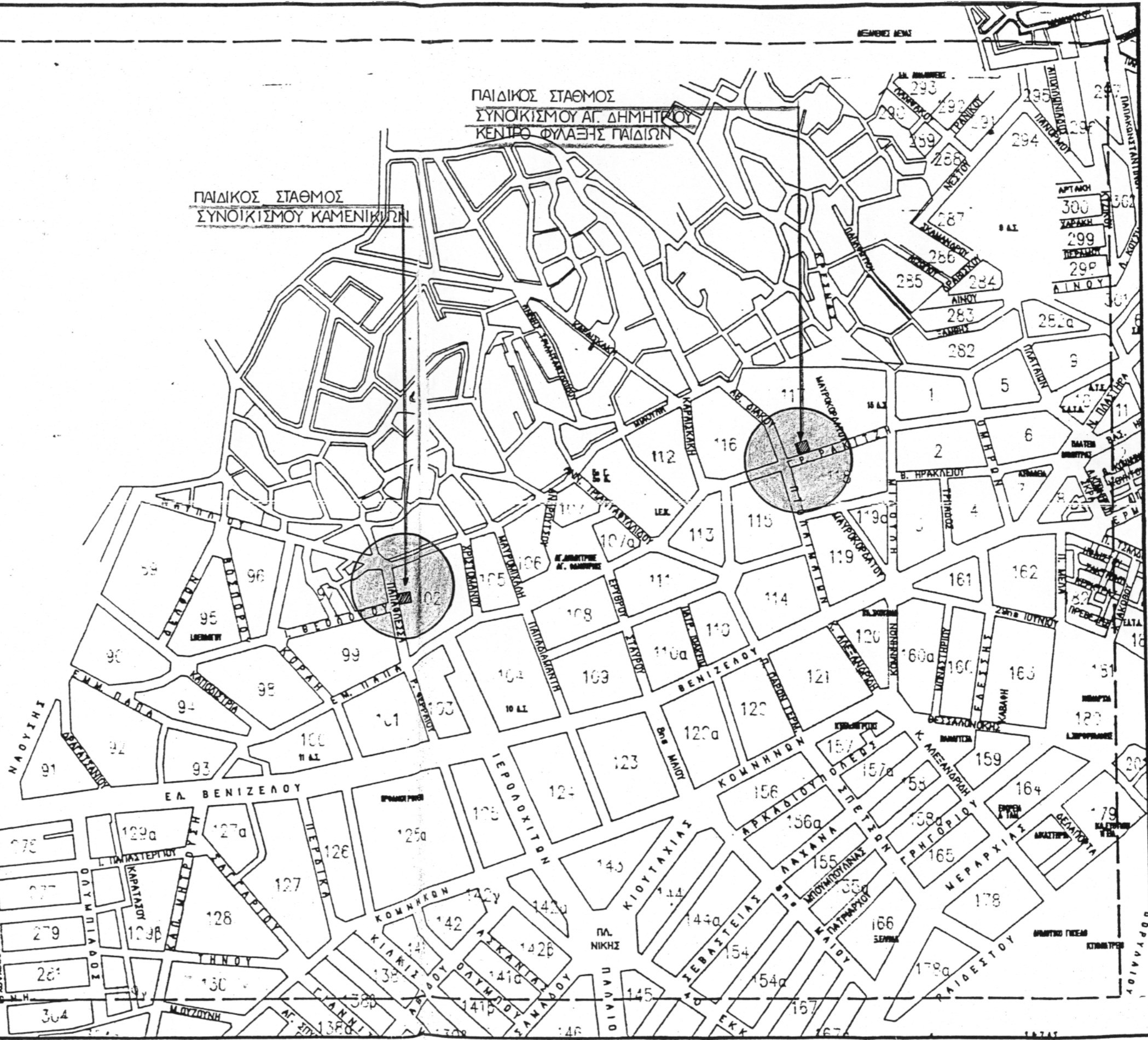

ΧΑΡΤΗΣ Νο 2

ΧΑΡΤΗΣ ΝΕ 3

ΧΑΡΤΗΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ
 ΠΟΛΕΩΣ ΤΩΝ ΣΕΡΡΩΝ
 ΜΕ ΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΚΟΙΝ/ΚΩΝ-ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ
 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ
 ΚΛΙΜΑΞ 1:5000

ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ
 ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΜΕΝΙΚΙΩΝ

ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ
 ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
 ΚΕΝΤΡΟ ΦΥΛΑΞΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ